

نامہ خسران

۵۹

دہستان پوشان ایران

از آغاز آبادیات انجام ساسانیان

ترجمہ نسخہ عکسی فارسی عبود اسیر ہنگری تہ تیبار

بار دوم ۱۹۰۶ء

بہ آلات مطبعہ و دوحانی خادمہ تسلیم پنجا لائبریری

صورت مطبعہ خلائق گردید

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE7189

4/19

17
CHECKED-2002

CHECKED 1999

دیباچہ طبع حال

نامہ تازہ بروں آمدہ چاشنی گیر کہ چوں آمدہ

برہنہ مندان خیر و آگاہ دنان روشن ضمیر خفی نمائند کہ این نامہ خسرواں از تصنیف
شہزادہ جلال پور قلی شاہ قاجار کہ دیں جہنمان این خاندان دولت ایران را زیر لود
الحکم کلامہ الملوک ملک الکلام کتابت بے نظیر صحت حالات تاریخ و تفسیر معانی
تحقیق کرد آورندہ این کتاب را در حین تصنیف از ہر سو دست دادہ ہویا است
کہ این نامہ را نزد ارباب تحقیق گرامی ساختہ علاوہ صحت مطالب تاریخ کہ بعد از سعی
مالا کلام اندوختہ شدہ اند۔ چنانچہ از دیباچہ مصنف بوضوح خواہد پیوست۔ مدالی و
سلامت کہ عبارت را سپردہ شد و یہ نتیجہ کہ روز مرہ حال شرفای ایران بکار بردہ شد
ہیں کتاب دوگونہ بل دہ گونہ دلپسند و مفید مے تواند شد۔

لاکن چونکہ طبع اولین این کتاب کہ در شہر دنیہ دارالامارت دیار آسٹریہ بدریختہ تہو
گرافی باہتمام بسیار و بصرف مبلغ کثیر از جانب تحت ایران چاپ شدہ بود بوجہ خوبی ظاہری
کہ از دہ روپیہ از فروش بدست نئے افتاد۔ بل اکنون از جائے بعد صرف این قدر نیست
ہم حال نئے شد و شوق ناظرین بلفائے این حجلہ نشین خوبی روز بروز زیادہ مے بود
لاجرم مستحسن نبود۔ اگر این نامہ را دوبارہ از نیویر طبع متعلی کردہ آید وزیر ثمن صرف ہما قدر

قرار دادہ شود کہ و نامائش را بشکل مکتفی باشد یعنی بسیار کم بہت بلکہ اصل قیمت ایران بہرے
 شائستہ علوم مفیدہ این سرزمین خالی از تمتع نخواہد شد و ہر کس و نا کس این یوسف معنی را
 بگذازد رسیان بدست خواہد آورد و در نظر بریں این کتاب لاجواب را بطریق کفایت چاپ کہ ہم
 حال چشم از اہل کرم آنکہ در اشاعت علوم مفیدہ باین ناچیزہ متفق شدہ بگویند تانکہ
 سعی من ناکام کامیاب شود۔ و ما تو شفیق الا باللہ

کمترین محبوب علم

پوشیدہ نمائد۔ در مالک فرنگستان گروہی از دانشمندان بہت کہ زبانہائے
 خاور زمین آموختہ و نامہ ہائے آن سرزمین را از اشعار و تواریخ بحال رغبت خوانندہ
 و ہر کدام کہ پسندشان مے آفتد ہم چاپ میکنند و ہم بزبان خودشان میاورند انکوں
 کہ در فرنگستان پیشہ فتوہ گرانی زیادہ از اندازہ ترقی حاصل نمودہ است نہتہا برائے
 عکس اندازی نمودہا و نقشہا است بلکہ ہم از برائے عکس گرفتن و چاپ کردن نوشتہا
 و کتب خوشنویسان مانند کلام مجید دستخط میرزا شفیق و انصاری و خط میرزا محمد و غیرہ
 و ہر کار مے آید بویچیکہ فرس را از اصل تمیز نمے توان داد یعنی پس از عکس اندازی پسند
 انداختہ چاپ میکنند و این صنائع را بعبارت فرنگی فتولیتو گرانی میگویند پس چاپ
 کردن کتب فارسی و عربی و ترکی و غیر ہم بدین طرز نو کہ گفتہ شد زیادہ صلاحت است
 بہجت اینکہ چاپ و یا طبع کردن حروفات عربی و فارسی بدل رسمے کہ تا بحال متداول
 است اشکالات زیادہی دارد و در پیش چشم ارباب مطالعہ چنداں مقبول مستحسن
 نمے آفتد لهذا ادیب دانشور ہو فردا ماری یارب کہ ناظر مدسہ اسنہ شرقیہ و نیہ

است باقتضای مصلحت بموسیورا مارکی که صاحب یکے از مشهورترین چاپ خانہائے
 این شهر است تکلیف نمود که چند نسخه کتاب درین شیوہ مرضیہ چاپ کند و کتبیکہ شایستہ
 نمود نخستین باشند **نامہ خسروان** که از تالیفات این روزگار و در دارالخلافہ
 طهران چاپ شدہ است برگزیدہ شدہ و اندیشہ ما از دوبارہ چاپ کردن این نامہ
 یگانہ کہ کمیاب روزگار است از دو سبب مناسب و پسند خاطر افتاد نخست اینکہ
 نظر بتوانیج دیگر مختصر و بنحو اندکان و خواستگاران خاصہ بردمان فرنگستان زیبا
 کارآمدہ است بجهت اینکہ از تانیج و سیر بادشاهان پیشین ایران بطوریکہ مؤلفین و
 مؤرخین خاور زمین نوشته اند ازین باستانی میتوان آگاهی یافت و **وومین** آنکہ
 این نامہ گرامی کہ بسنخان فارسی صرف و برخلاف عادت عاری از لغات عربی تبیف
 شدہ است بدست ہر ارباب دانش و معرفت کہ میرسد البتہ پسند خاطرشان خواهد افتاد
 و ہم دلیل برآنست کہ نامہ نگاری در زبان شکر نشان پارسی کہ خالی از سخنان نازیبا
 میسر است -

نگارندہ

این نامہ عنبرین خامہ کمترین دعا گو میرزا حسن خدا داد تبریزی منشی ایچی گری اہلی حضرت
 کیوان رفعت شامش شاہ ایران پناہ ناصر الدین شاہ قاجار کشورش آباد و پایندہ باد
 خواہش پوزش از بد نویسی میکند ۵
 ایزد نگاہدار از آسیب خسروم زان رو کہ داور است ستمدہ را پنا
 د سال ہزار و دویست و نود و ہفت ہجری دروینہ پائے تخت او ستراد و صوغری
 سمت اتمام یافت -

نامه خسروان

دانشان بادشاهان پارس بزبان پارسی که سودمند مردمان بویرة کودکان است

نخستین نامه

از آغاز آبا دیان تا انجام ساسانیان
گردآورنده این دستان جلال پور فتح علی شاه قاجار

دیکھئے نامہ

بنام خداوند بخشنده مهربان

چنین گوید کترین جلد پورستج علی شاه قاجار چوں از آغاز شهر یار گیتی پناه صمد الدین
شاه قاجار که روزگار خسرویش پاینده باد پیوسته هرگونه دانش و هنری در ایران پرانگند
مے شود و از هر کشور و دانشوران و هنرمندان بسزین پارس آمده پیشه یارے
گونگون و دانش یارے بشمار بگردم این کشور مے آموزند و این شهر یار دبستان
بزرگی برپا کرده که دار الفنونش نامند و رستی شایسته این نامست زیرا که پایه
هر دانش و هنر ازین دبستان برپاست این بنده چند درین دبستان با موضوع
زبان فرانسه که شیرین ترین زبانها مے فرنگستان و کلیه هرگونه دانسته است پر خدمت
و چندین نامه خواند روزے در این اندیشه افتاد که از چیست ما ایرانیان زبان نیاکان
خویش را فراموش کرده ایم و باینکه پرسیاں در نامه سراسی و چکامه گوی بگیتی دنیا
اند نامه در دست نداریم که پرسی نگاشته شده باشد اند که برنا بودی زبان
ایرانیان در بلخ خوردم و پس از آن خواستم آغاز نامه پرسی کنم سزاوارتر از داستان
بادشاهان پارس نیافتم ازین رو مے این نگارش را نامه خسرواں نام نهادم و
کوشیدم که سخنان رواں بگوشت آشنانگارش رود تا بر خوانندگان و شنوار نیاشد
آید که خداوندان بنشین بستی سخنان این نامه خورد و گمیرند زیرا که جز رستی
و کم سخنی اندیشه ندارم چهره مے بادشاهان را که نزد فرنگیان است گرفته از روی
آنها کشیده شد -

بنام خدا سے جهان آفرین
 بادشاہان کشور ایران بہدستان پارسیان تا ہنگام یزدگرد و شہر یار چرخ گردون
 آباویان - جیان - شایان - یاسایان - گشایان -

نختیں آباویان

پہمبران و بادشاہان کشور ایران بودہ اند روزگار یاد شاہی آنہا نگارندہ
 دبستان کیخسرو و پور آزر کیوان پاری صد ترا و سال کیوانی شمرده است -
 مہ آباد بود کہ مردمان را گروہ گروہ کردہ بدانشوری و کشت کاری و پیشہ وری و
 کشور داری و پہلوانی بگماشت و ہر و نامہ بزبان آسمانی فرود آمد آزا و ساتیر گویند
 پاری آن در نزد ایرانیان ہست و آن بر پانزدہ دریچہ بست و ہر یک و نژدہ پیمبری پس
 ازاں چہار دہ تن پیمبر فرزاندہ پدید آمدند ہمہ آباد نام کہ پیروی کیش مہ آباد میکردند -
 واپسین این گروہ آباد آزا و از میان مردم بجناری شدہ بہ پستش پروخت گویند
 مکہ خانہ مہ آباد بود و آزا مہ کہ سے نامیدند کہ پاری جا سے پیکر ماہست زیرا کہ

پاکیان مانند ستارہ ہا از ردوسیم و سنگ آہستہ در پستش گاہ ہائے خود میگذاردند۔

دومین جیان

گوئید سالیان بادشاہی ایشان پس از آبادیان یک ہزار سال کیوانی بودہ نخستین پیمبر و بادشاہ این گروہ جیان جی افرام آرا و بود کہ در کوہ یزدان پرستی مے نمود
بخواہش مردمان در میان ایشان آمدہ باموزگاری آہنہا پرداخت دے نیز بے کثرت
مہ آباد بود و اسپین این گروہ را جی آلاو مے نامند۔

سومین شایان

پس از جیان ایناں بہ بادشاہی تن در دادند نخستین شائی کلیو است اونیز پیمبر
فرز نانہ و یزدان پرست بود روزگار شایان را یک شمار سال کیوانی شمرده اند و پس
این گروہ شائی مہبول از بادشاہی کنارہ کردہ کہ سہ شد۔

چارمیں یاسائیان

گوئید یاسان پس از شاہی مہبول بادشاہ شد و مے نیز پیروی آبادیان میکرد زیرا کہ
ستارہ ہا و روشنی ہا را نمونہ فروغ یزدان میدانست پنج آتین این گروہ بدستور دساتیر مہ
آباد است روزگار بادشاہی ایشان نہ سلام سال بود و پس این کردہ یاسان
آجام است۔

پنجمین کلشایان

نخستین آن گروہ را کلشاه خوانند گاہ پیداشدش تا بہ جہان آمدن آدم خاکی کہ تا زلی

پدر مردمان دانند یکے بودہ است پاریان اورا پس پاریان آجام و کیومرز دانند
کیومرز بزرگ زمین است چوں در پارتی زادین بجائے یکدیگر در مے آیند کیومرز
را کیومرس نیز خوانند آدم حاکی و کلشاه مے نامندش و ایں گروہ پنجمیں تابادشاہی پند
گرد گویند سحر از ضحاک شش ہزار و بیست و چہار سال و پنج ماہ در ایران زندگانی کرد
از ایں پس تازیان بدیں کشور دست یافتہ فرزندان شہر یاران پارس از بادشاہی افتادند
و ایں گروہ پنجمیں را سچا بخش کردہ چار نام نہادہ اند۔

پیشہ ادیان۔ کیان۔ اشکانیاں۔ ساسانیاں اند۔

نخستین پیشہ ادیان

با ضحاک تازی و از اسباب تورانی یازدہ تن بودہ اند۔ کیومرس۔ ہوشنگ۔
تہمورس۔ جمشید۔ ضحاک۔ فریدون۔ منوچہر۔ نورز۔ افراسیاب۔
زاب۔ گرشاسپ۔

نخستین کیومرس

ہمدہ داستان سرایاں برانند کہ کیومرس نخستیں کسے است کہ آئین بادشاہی ہیچان
آورد ۵ نخستیں بزرگے کہ کشور کشود
سر بادشاہان کیومرس بود

گویند بنیاد شہر سازی از دہ است در آغاز دماوند و استخر بہاخت کہ بیشتر ہنگام
در آنجا بودے سالہا زلیبت و چہل سال بادشاہی کرد پست مے پوشید و پیوتہ
در کوہ و ہامون میگشت از پشتم مہوئے جامہ وزیر انداز ساخت و سنگ فلشن
اندخت چشمن سدہ کہ پاریان در دہم بہمن ماہ گیرند از او دانند در میان فرزند

ششپہن بہمن

پیش اسفندیار مادرش فرہنگ دخت شیدوش پور فرہیز پور
 برنے گویند از نژاد تالوت است کتاسب چوں سخت دلیر دید اردشیرش
 خواند زیرا کہ پرسی اردشیر را گویند بزبان یونانیان بہمن کسی را گویند کہ اندیشہاش
 نیکو بود۔ دانشوران یونان چوں ویرا دوست میداشتند بدین نام خواندندش
 راست گفتار و درست کردار را نیز نامند و کوچک بسیار دان را گفته اند زیرا کہ
 در خود سالی بسیار دانا بود۔ چوں آں شہر یاد دست یافتے خود را درازے نمود۔
 بزانویش میر رسید و بہترین این ہم دراز دستی کردہ بود یونانیان دراز
 دستش نیامیدند اسفندیار ویرا در دوازده سالگی باموز کار داد بکم خوابی و
 کشور داری اورا پرورش کرد و مردم مرگ بہستم سپردش تا اورا روش پیکار آموخت
 پس از پرورش کتاسب اورا بخواست و دیہیم ہوے ازانی داشت چنان
 کشور اند کہ جاماسب و دیگر دانشوران از خرد آں خسرو جوان در شگفت بودند
 گویند دماغ ہر نامہ میگذشت کہ ایں از اردشیر بندہ خدا و نگہدار شمارت جنگاکیہ
 فرمان فرمائے بشورے میفرستاد روز نامہ نگارے دیہنہانی بگماستے تا اورا از
 گفتار و کردار بازیر دستانش آگاہی دہد اگر دادگر بود یا سید اگر ویرا بہتر آئیے
 و در سال یکبار ہمہ زیر دستاں را بخواندے دیاں انجمن خود از تخت فرو داکم
 سخت پاس آفرید کار بجائے آوردے دزاں ز سپس گفتی کہ در ایں کیال کہ فرمان
 راندہ ام اگر از من و گماشتہ نام شمارا آسبے رسیدہ آشکارا کنید تا داگری
 کم پس از شنیدن ایں سخنان مردم اورا ستودندے و موبد موبدان بر پاؤختے

وگفتے زیرستان و سرملندان از تو خوشنودند از آن روی که کردارهای تو نیکو است
 انگاه مرے باہنگ بلند ہنگناں را میگفت کشت کنید زمین بار آورد از خدا بترسید
 و از منک نشناسی بہر چیز بد و اند از مندی دور باشید پس بزرگان ہر کشورے را دوبار
 در پنهانی خواستہ کاوش بسیاری در دادگری سے نمود و در آن انجمن ریش سفیدان و

بہمن

کہ خدایان ہر شہرے برائے آسودگی زیرستان آچہ در دل داشتند بہادشاہ میگفتند
 و ہم اندم انجام کار ایشان را فرمان میداد و آئین خسروی آورده اند کہ پیوستہ بہمن بدستور
 خود میگفت ہر گاہ بہ بیند کہ من برائے ز چشم از راہ راست بچشم و بدادگری نکوشم
 مرا از اں بازورید و اگر بجا بر کسے خشم گیرم نگذارید و بر کار ہائے پسندیدہ

وادارید پس از چندی کشوری اندیشہ خوں خواهی پدر کرده شکر بزم البستان کشید۔
 چوں در آن روزگارستم بجهان دیگر رفته بود پس وے **قراقرز** با برنخ مردم زانجا
 بگشت و دل از کین خواهی پدر آسوده ساخت و پور رام را ز فرمان فرامی بابل بخت
کتوش که بنیبره کشتاسب و مادرش دخت یکے از پیمبران نژاد اسرائیل بود در
 جایگاه فرستاد و فرمود همه فرزندان یعقوب را بدژ بخت برند و هر که خواهند بایشان
 برگردند اونیز چنین کرد و همگی بزیر دستی دانیال پیمبر کیدل شدند ویرا بادشاهے
 نام آوران بخشید و جهودان را بزاز و بوم خویش فرستاده دژ بخت را از نو آبادست
 وے را دو پسر و سه دختر است **ساسان** و **اراب** **همای** **فرنگ**
بهمن دخت گویند پس از مرگ هم بایشش همایرا بزنی گرفت داد و بداراب
 آستان گشت بهمین و پیمبر را بشکم وے نهاد و جائے نشین خویشش کرد چوں **ساسان**
 بکشور چشم داشت و نوید گشت بستر رفته ناچار گوشه گیری گزید از بنیاد بهمین در پارس بند
کوار که برود که بانوں بست و دانشمند اینکه در روزگار او بودند **قحط** **پزشک** و
زیمقراتیس دانشمند است ایشان را گرامی داشته و از آنها دانش و نبش آموخته
 گویند روزگار بادشاهی او صد و دوازده سال بود که وے برانند که در استخر بنیاد چندی
 گذارد و جائے دیگر آبادان کرد که اکنون در زیر خاک رفته از سخنان اوست و او نیکترین
 نویها و خود سری زبان اندیشهاست چنانچه خواستهایان پاکداسنی اند و فرمود ویر
 آنست که ماندن نام نیک را بستایش زبانی برگزیند و کم دل کسے است که ستایش زبانی
 را از نام جاوید برتر داند۔

ہفتیچین سماء دخت بہمن

گویند نمے مرداں رشت کارمائے پسندیدہ میگردیں از بجاں آمدن داراب
برائے دوستی بہاندازی بروے رشک برد اورا در تختہ پادہ نہادہ برود بلخ در آب

ہمائے

انداخت بر خے ہر اند کہ برود فرات افگند ایں روئے کہ ستار و شناساں چہیں
پیش پیتی کردہ بود ند کہ از بد بختی ایر کو دک ایران را زیانے رسد آسیا بانی اورا یافتہ
سخانہ خولیشس برد داراب نام نہاد و بنگہداریشس کہ بست بہیں کہ از خوردی اند کے

پائے پیش نہاد روش بادشاہے دراو میدیدند ایں گفتار کم درمیان مردمان گویا
شد ہمائے ازاں مژدہ شادمان گردید و از کردارِ خود پشیمان گشتہ آسیابان را
بخششہ نمود و ہم از سرِ خویش برداشتہ پتارک داراب نہاد چہل پانہ کہ در دستِ
و پیروان واپس پیمبران پرستشگاہ کردہ اند از دستِ کلپیاکانِ نرانیز مہابت

ہشتمین داراب

یونہم بن سجاموادر بر تختِ شہریارے نشست پیشتر آبادانی جہان زیرِ فرمان آورد۔
شکرے بیونان کشید و فلیسب شہریار آسمان را زیر دست کرد و دختر و پیرا بنی
خواست و شبے بشیر با او بسربرد و بیونانش باز گردانید بر خے برانند کہ اسکندر در
ہمال شب پدید گشت داراب قلیب را ناچار ساخت کہ سدلے مانند ہزار تخم مرغ زرباج

فرستد دوازده سال جهانگیری کرد و انشوریکه بر روز کاروبے بود افلاطون شاکر دستم
است بنیاد او در پارس شهر داراب کرد است برائے زود رساندن پیامها در سر راهها است
بست از سخنان دوست آنکه در دوستی ترا ستایش کند بچیزیکه در تو نباشد در دم دشمنی
نیز بگوئی کند بچیزیکه در تو نیست هرگاه اندوہے بشمارسد اندوہ از آن بزرگتر یا دارید
تا بچ آں کم گردد نیکی اگر چه اندک باشد کوچک ندانید و میفرماید نباید خردمند بای خرد
پیکار کند و هشیار با مست کارزار نماید و ہم او گوید نیکوترین عوے بادشاه راست گوئی
است که ہم دشمن و اُمید دوست در دوست و او گفته بخشش ناخوسته دادن است
چپس از خواستن پادشاهش خواهد باشد.

نهمین دارا

پور داراب از کردار پادشاهان پیش بے بہرہ بود گویند فرماں فرمائے را کار کوچکی
مے پذیرد بخت نخستیں کسے نزد اسکندر رک جائے نشین غلب بود فرستاد باجے کہ داراب
یونانیان نہادہ بود خواست سکندر سپاس گفت مرغے کہ تخم میگذارد پرید اکنون میان
من و تو جز از تیغ و نیزہ نیست پس از آن دارا چوگان و گوتو با گنجدے فراوان روانہ شد
و چنان وانمود کرد کہ تو ہنوز کودکی باید گوتے و چوگان بازی و مانند بسیاری ہیں
گنجد شکران ایران بہ یونان آمدہ آمادہ کارزار خواہند شد سکندر در برابر فرستادہ
وے خرمے خواست وے نگذشت کہ ہمہ آں دانہ ہارا بود بفرستادہ دارا گفت
کہ ما نیز کار و پیش بینی نیکو کردیم سیکے آنکہ بکشور شما دست خوہم یافت و بہرہ دارا
خواہیم خورد دیگر آنکہ دلیران یونان یک تنہ انہوے لشکر شمارا چہیں مے ربانند کہ
این خروس گنجد ہارا در ہماں روز کار لشکرے از سی ہزار پیادہ و پنج ہزار سوارہ آہستہ

خویش به نیکوئی سخن سرو و وایس سخنان از دست -

کیمرکس

شادی بسیار رشت خود را خود پسند کند کارانی بیشتر دل را بمیراند و گفته است اندو
 بیماری است که از کمی گرمی رشت زائیده شود و در شش شایعیت که هنگام سپاس داری
 برومند و تازه گردد آنچه برداد و در شش میفرزاید روزگار فرمال روانی میرود تر نشود و
 هر چه در سستی پاسک پیش نهند کار را بهتر از پیش رود و بر این پسرس بود سیامک که خود

وہاں ہر اک روز گار خویش بود برے گویند شیش پمیرا دست پدخواست
بادشاہی بد و سپارد و خود از فرماں روالی کنارہ گیر کشور خویش بد و سپرد و سے در
جہان داری و آدمی بداد و مانندہ پراہن نیکو نہاد ہر گاہ کشور کشائی دیر دست پردی
آسائش یافتے در گنج سنگہا بہ ہندگی پروردگار میسر داشت چندقن از دیوان چوں اورا
تہا دیدند با سنگہا سے گراں از پا در آوردندش گویا دیو مردم بیابانی سرکش و نادان بودند

سیامک

کہ ہر مردم شہری ستم مے نمودند و بہ تہا سے در کوہ ہا زندگی می کردند چنانکہ انہوں دیر کشان
و بلوچستان ایں گونہ مردم نادان و خونخوار بسیار است -

کیو برس وریں اندوہ ناشکیبا بود تا در خواب خسارہ پسر دیرہ از گذارش او آگاہی
یافت و بالشکریاں بسوئے دیوان شتافت و بچوں خواہی انہارا بہ سزا رسانید و دیراں
سرزمین شہر بلخ بنیاد کرد و رہاں روزگار زن سیامک فرزند سے آورد ویرہ ہوشنگ
نام بہاد و بول خویش را اندکے از نابود کی پسر اسودہ ساخت و او را پس از آموزگاری شایستہ
جائے نشین خویش نمود و خود بہ بندگی یزدان پردخت گویند بسربانی کیو برس از زندہ گویا
مے نامیدند و رستی شایستہ ایں نام بود :

دو میں ہوشنگ

پورسیا ملک پسرزادہ کیو مرس بادشاہ ہے بود بادشہ و خود بے نامہ و دشوری
 نگاشته کہ یکے از انہارا جاویدان خرد گویند بر خے ازاں را حسن سہل دریافت کردہ
 بزبان نازی در آورده دیدار آن نگارش نشانہ است از نیروئے دانش او پارسیاں برآند
 کہ پیغمبری گذشتہ - و از بسیاری داد گستری اورا دادے نامیدند و این گروہ نخستین بنام
 پادشاہ دو میں است کہ پیشہ ادبیاں مے نامند بر خے اورا ایران نامند و این کشور را
 بنام دے خوانند پارس و زرشٹ نخستینش نیز گفتمند پارسیاں گویند اور پس
 پیغمبر اوست ساہا در جہان بود چہل سال جہانداری کرد دیہیم بے بہاد آہن از سنگ
 ہیروں آورد و ازاں ساز جنگ ساخت از پشم و پوست روباہ و سمور زیر انداز کرد
 کاریز ہا در آورد بر آبادی استخر کہ پائے تخت بود بیفزود دوشہر ساخت شوش و بابل
 اگرچہ بر خے برآند کہ بنیاد بابل از فجا کہ است روزے جائے نشین خود تہموس را
 خواست و گفت اے فرزند دلہند مرا برستی رائے و درستی پیمان وزیر کی ہوش و
 بسیاری دلہش تو امیدے بزرگ است پیدہ است کہ در نہاد ت نگارش دانہیت آناؤ
 شہر پایے پس از من توئی اینک کشور تو گذاشتم و تو را بہ نگہداری مردمان برگماشتم
 این گفت وہ دخمہ نیاکان خود ستافت و در آں جایگاہ تاہنگامیکہ جہاں ناپیدار را
 بدرو و گفت بہرستش یزدان پر دخت از اندر زبائے اوست کہ در جاویداں خرد
 مے فرماید و آن نامہ است کہ ہوشنگ نگاشته اندر زبائے آغاز و انجام بسوئے
 یزدان پاک است و یاری از اوست ستایش اورا سزاوست - ہر آں کو آغاز و انجام
 ستایش پیشہ کرد و آنکہ از انجام آگاہی یافت بندہ شد بہر کیاری از دانت فروتن
 گشت کیکہ از داد و بخش دے آگاہ شد بہ بنگی کردن نہاد و از سر کشی چشم پوشید
 فرمودہ بہترین چیزیکہ از خدا بہ بندہ رسد دلہش این جہان و آمرزش آں جہان است

خوشترین آرزو نیکو بنده از خدا دار و دندستی است نیکوترین سخنان ستایش یزدان
 پاک نیکوکاری به چهار گونه است دانش و دوست داشتن آں - پرهنر گاری
 پاک فاشی - دانش داشتن آئین است و دوست داشتن دانش بکار بردن آں و پرهنر گاری
 شکیبائی است - پاک فاشی نابود می خواهدش به فرموده هر کیش مانده خانه ایست که در پناه
 چند بر پامانده باشد هرگاه بر پامه زیان رسد به آبادی آں نیکو شدند بر و پاهای
 دیگر ویران شود و آبادی آں خانه دشوار گردد پس اگر کسی از آئین بایستی کیش را زیان
 رسد چشم از آں بپوشد رفته رفته آئین بایستی دیگر ویرانی کشد و کیش بجای مانده فرموده
 خدای بنده گان یزدان بکار پامه پسندیده بر جاست - دانش و بردباری و
 پاکدامنی و داد - دانش به نیکوئی بر بایستی دست یافتن به نیکو نیست و دانش به بکار
 بر بایستی پرهنر از آں است دانش و کردار چوں جان و تن اند دانش بهیچ است و کردار
 بهوش پدر است و کردار پسر دانش بهیچ کردار پسندیده نباشد کردار بهیچ دانش بهیچ نام
 نرسد نیز فرموده که تو نگری در بایستی نیازی است و آسایش در گوشه نشینی آزاد می
 در گذشتن از خواهش بایستی زیان کار و راستی در درست کاری و بزرگواری در
 بخوابی هم گفته است بر دل آور از مندی را از دل خود تا باز شود بند بایستی تو و
 آسایش باید تن تو میفرماید ستم کار پشیمان است اگر چه ستایشش کند و ستمکش
 آسوده است اگر چه سزایش نمایند فرموده تو انگری در خرسندی است و در ریشی در
 بستن تو نگری سپاس دار بایستی نیاز است اگر چه برهنه و گرسنه باشد بسیار چه اگر همه
 گیتی از اوست درویش است آزمند اگر همه دار بایستی جهان باشد تنگ دست است
 دلیری پُر دلی است و پانهادن در کار بایستی بزرگ و شکیبائی بودن از پنهان بایستی در و

ناپسندیدہ سرشت بختش بجا جو انمردی است خود داری و نیر و مندی بختش است
 پیش بینی بہنگام ہتواری کا میفرماید لگام آسایش در دست اندوہ و آسایش زیر با
 رنج است فرمود مرد مت نزدیک و در دست تو نیست روز و شب با نندی در گذرند
 دے گذر کہ روزگار بگذرد میفرماید گرامی دارم کہ خود را و پیوستہ نگاہ باش
 اورا فرمودہ ہنگامیکہ آسایش تن با تو خود کرد از مرگ بیدیش دے کہ از آسایش
 خوشنود گردی اندوہ گین باش از رنج کہ باز گشت آسایش بسوے اوست و دیگر گفتہ
 زمی بہتر از سختی و آہستگی خوشتر از شتاب کردن است گوید ہنگامیکہ بادشاہ زبردست
 شود اندیشہ اش کج گردد و راستی از دپوشیدہ ماند شنوندہ را سزا نیست کہ سخن
 گویندہ را نینویشد مگر در چار جا نخستیں گوید نادانے دو بودن رنج شکیباست -
 دوم خرد مندی بسیکہ باونکی کردہ باشد دشمنی کرو - سیم زن زشتکار پردہ دار است
 چہارم آزمند بانڈ کے شکیباست میفرماید سہ زبان ست کہ چارہ پذیر نیست
 دشمنی خلیشاں رشک ہمسراں خواست خسرواں بانڈ و ختہ و یگاں سہ نیکو کاریست کہ
 نہان پذیر نیست پرستش و انایان یرواں را شکیبائی دانشوراں داد و دہش بزرگان
 و دیگر سہ چیز ست کہ سیرے ناپذیر است تن آسانی - زندگانی - اندوختنی فرمودہ بخیر
 کہ یزداں فرستد چارہ نما و بہترین دارد بے آن مرگ است بدترین اندوہ با خواہش
 زیستن آن جہان و گفتہ سہ چیز دگیتی خوشی است و سہ چیز اندوہ شکیبائی بہرچہ پیش آید
 اندوہ رود تنی فردا نخوردن - پاسی نیکو کاری - رنج آزمندی - خواست از مردمان
 ۱ آزموے چیزیکہ پشیمانی آرد فرمود چہا چیز بختش است - بنیاد ہا و دن - زن ختن
 ۲ زہ وادن - وارستہ بودن - چہا چیز رنج است - زن و فرزند بسیار - تنگدستی - سہ
 بد - زن نافرمان و سختی بستہ چہار ست - پیری و ناتوانی - چہا سہ کہ در زاد بوم

خوش نباشد ۳ دام فراوان ۴ دُوری راہ پیادگی - وگفتہ زن نیک آسائش مرد
 آبادانی نانہ ویاری دہندہ برنیکوکاری است - فرمود کیکہ نتواند چنین کار با کند اور
 مرد نتوان گفت باز کارزار کند و سپروزی نیاید بنیاد نہد جا را و بانجام نرساند
 کشت کند و ندرد و تسہ چیزست کہ خرمندان باید از یاد نہرند ۱ ویرانی جهان ۲
 دیگرگون شدن آل ۳ رہجہائے لو کہ چارہ پذیر نیست و چیز است کہ یاد باید برد -
 ۱ نیکی کہ بکے کنی ۲ بدی کہ ہو کند - نیز گوید نہ بارزوبے نیلذ توان شد و نہ بخوارائی
 جوان و نہ بداروقن درست - اگر تو را پہا پہا چیز باشد دگیتی بر خور دار خواهی بود -
 ۱ نانیکہ از کار خود بدست آری ۲ پاداری در دوستی ۳ راست گوئی ۴ پاکدامنی -
 فرمودش چیز دہان کامرانی است ۱ خوراک گوارا ۲ فرزند نیک ۳ زن ہمراہ ۴
 ہم نشین ہر بان - ۵ سخن راست ۶ دانش فراوان فرمود فرومایہ از آموزگاری بہ نگر
 چنانچہ از آہن پشت شمشیر گراں بہا نتوان ساخت نیز از اوست کہ سہ چیز در سہ جاسود
 است ۱ گذشت در ہنگام گرسنگی ۲ خودداری ۳ خشم ۴ بخشش در تنگدستی گوید خرمندان
 را پھر نیامدی امید نیست و پیرے کہ در خور خود ندانند نخواہند و کارے را کہ نتوانند
 گیرند فرمود ہشت چیز از بے آزمائی است ۱ خشم بے مایہ ۲ بخشش بے جا ۳ بیخ
 در تہ کاری ۴ نشناختن دوست از دشمن ۵ راہ گفتن با بیگانہ ۶ گمان نیک در بارہ
 مردم نیاز مودہ ۷ باور کردن سخن بیخرداں ۸ بسیار گفتن در ہنگامیکہ سود نہ بخشہ
 فرمائش اوست کہ ہر کس بہ کنگاش کار کند ہموارہ آسودہ ست - بدوستی بادشاہ منازکہ
 نزدیکان او با تو دشمنی درزند - فرمود بادشاہ راستی نشاید چو او نگہبان کشور است -
 و شایستہ نیست کہ نگہبان را دیگرے نگہداری کند میفرماید در ہرچ جا ازین گفتار
 دور مباش و خور را اندوہگین مساز چہ روزگار دشمن فرزند آدم است پس بہ رہبر

از دشمن خود چوں اندیشہ در کار دشمن خود کنی اندر ز دیگران برائے تو شاید *

تہموس

آننگہ پادسی از تازی شناسند و انند کہ تہموس باطاوٹا بزبان تازیان ہست۔
 پینا پندہ کیومرز دکیومرٹ۔ طہورت نیز تہم مرزاست تہم درپارسی دلیراگویند مانند
 تہمستن پس تہم وز پہلو ان زمین است یسر یا نبیر و یوسٹنگ بود بر خے برانند کہ

وے برابر اور زادہ است اورا دیو بند مے نامند پس از ہوشنگ باد رنگ شہر یارے
نشت و بہ نگہداری مردمان کمر بستہ بآئین کسے کارنداشت و میگفت مردمان ہر
کیشے خواهند نگاہ دارند بہ بیان اینکہ پا از راہ درست کارے بیرون نہند یا نصداں
بادشاہی کرد وے را دستورے بود خردمند کہ نزدی دانشم بزرگواری منش سر آمد
روزگار خویش بود بادشاہ بہمدستی دستور بہ آبادی کشور و نگہداری لشکرے
پردخت چند تن از بزرگان بدستور رشک برودہ - تخم دشمنی شاہ را نیز در دل کاشتہ
و این سخنان را بہانہ کردہ آغاز کشتی نمودند میگفتند اگرچہ شاہ دستور دنگاہداری
مردمان بے مانندند شاید ہوشنگ کہ پیری را بہانہ ساختہ گوشہ گیری گزید دوبارہ
برگردد و این روش تازہ را نیکو شمارد بادشاہ دستور بہنگ گردنکشان بالشکرے
آراستہ آمادہ کارزار شدند اگرچہ سرکشان پشیمان شدہ پوکش خواستند تہمورس سخن
ایشان پذیرفت و آنہا را بہ سزار سانید فرنگیاں برآمد کہ ہوشنگ برادر زادہ خود
تہمورس را در روزگار زندگانی خویش بجان دیگر فرستادہ بود پس از گوشہ گیری مے
مروی پیدا شدہ چنیں و نمود کرد کہ تہمورس بجائے نشین ہوشنگ منم - این بود
تنے چند از بزرگان سخن اورا باور نداشتہ کمین خواہی برخاستند در روزگار روی
خفک سالی بزرگ پدید آمد - بزرگان را فرمود بخوراک شب با گاہ ساختہ خورش با داد
بر دیویشاں و بہند بنیاد روزہ ازاں روز شد گویند مہر کامر کے بزرگ پیدا شد -
ہر کہ را دلپندی میبرد مانند وے را از چوب و سنگ و زیو سیم مے ساخت و پیکستہ
دراک مے نگارست بہت پرستی ازاں روز پدید گشت و سپاہان و بنیاد نہاد از سخنان
اں شہر یار است - باندک تشکیبا شدن نیکوترست از بسیار خواستن نیز فرمودہ بادشاہ
نیک اندیش باید کہ در گاہ ششم و ہرتری اں کند کہ در مہنگام آشتی و پستی با انجام تواند

رساند۔ در فریدون نامہ آورده کہ روز سے گناہگار سے را تہمویں فرمان بکشتن داد مے
زبان بدشنام کشاد۔ بادشاہ اور را ہا کرد۔ فرمود کہ چوں مراد شنام داد اگر اہا بہنرا
رسانم برائے آسائش دل من خواہد بود نہ برائے پاس آئین۔

چہار میں جمشید

ہاشم نجم و چوں روشن مانند شید میدرخشید جمشید گفتند تہمویں را فرستاد

بنو جمشید دے را برادر یا برادر زادہ است پس از تہمورس خرمندان بزرگان پارس
 گرد آمدہ باورنگ شہر یاریش نشانید پیروزی روزگار دے روز افزوں بود ہر چہ بر
 نیکوکاری میفرودندان ہمارا در دل مردان پیشتر بلے دے داد او در جوانی ہند
 پیران کار دیدہ بود بر نیاد استخر بنیفرود چنانچہ از خضرک تارا مکدر را یکسرہ آبادان خست
 بنیاد سراے بلند پایہ نہاد کہ تخت جمشیدش نامند و ہنوز برنے ازاں بنیاد برپا است
 و چہرہ ہائے نگاشتہ اش برجاست - جہاں گرد اینکہ از پارس گذر کردہ اند از دید
 آں نایش ہاؤنگفتند و نمونہ روشہلے نیکو کہ اکنون در میان مردم است آنجا پیدار
 و چناں مے نماید کہ در آغاز جہاں پیش از آنکہ دیگران ہنرمند شوند پارسیان دانشور
 و ہنرمند بودہ اند - چوں آفتاب و خستین خانہ بہار شد و روز و شب بر برگشت در آں
 کلخ بشت - وزیر و ستاں را بنوید داد گستری خوشنود کرد و برانہا زو سیم افشاند
 و خوش بکا مرانی پرداخت و آں روز را نوروز نام نہاد کہ ہنوز پارساں آں جشن
 را برپا میدارند قیسا غورس یونانی در روزگار دے بودہ ساز و آواز ہر اے
 سرخوشی ای شہر یار از نو پدید آورد گویند بادہ در روزگار ای بادشاہ پیداشد چنین
 داستان کردہ اند کہ جمشید انگور را بسیار دوست مے داشت فرمودہ بود در مخے
 انگور فراوان ریختہ تا در زمستان بخورد چوں سراوباز کہ دند انگور را دگر گول و آب
 آنرا چنداں تلخ یافتہ کہ شاہ اورا نہر ہند بشت در پشت خم نوشت کہ نہر ویں است
 کینز کہ کہ برج سرگقار و از زندگی بیزار بود برائے نابودی خویش در پنهانی ازاں
 بیاشامید در خواب شد پس از بیداری خود را از برج رستہ دید - شاہ از سود آن گاہی
 یافتہ ہوشید تارفتہ رفتہ نہر کشندہ مانند آب روان آشامیدہ شد - شہر یار دگر وہیکہ
 پیرامنوش بودند دے برائے شاہ دانی پیوستہ ازاں مے نوشیدند و آں را شاہ داور

نام نهادند و داستان جام جم هنوز بر زبانهاست مردم را بپا خروش کرد و دشمنان
 ۲ جنگیان ۳ بزرگراں ۴ پیشه وراں و از برائے هر بنخته سرکاران
 گماشته که روز بروز از کردار ایشان و سزا آگاهی دهند اندازه فرسنگ نیز از دست
 گویند پیش از جشدگاه جنگ جز چوب و سنگ بکار برده نمی شد - آئین تیغ و نیزه
 از دست - کشتن و درشتن پهنه و ساختن جامه و رنگارنگ کردن آن را بر دامن تخت
 شناسایی و فرو رفتن در آب و بیرون آوردن مرفارید نیز از دوست - همه نویسنده کان
 برآمدند که یزدان پستی را از دست داده خود را خدا خواند - پارسیا را چنین گمانیست
 گویند جمشید پیمبر بود فرزند از مردم تیر دست خویش پیمان خواست که پیرامون
 گناه نکردند تا خدا بیماری و رنج مرگ را از آنها بردارد مردم چندی بر سر پیمان خود
 بودند سرانجام پیمان شکسته بگنهگاری گویند یزدان برائے گوشمال مردم جمشید
 نیکوکار را از میان ایشان برود و ضحاک سنگار را بر ایشان برگزید تا خون آنها
 بر بخت گویند هفتصد سال بادشاهی کرد پستی این سخن را یزدان میدانده نویسنده
 چهارچمین شارسرستان که از شهر یاران و پیمبران پارس گفتگو میکند بر آنست
 که جمشید همان پیمبر است که تازیان سلیمان دانند +

پنجمین ضحاک

تازیان ضحاک بسیار خنده را گویند چون لب بالانش شکافته و دندان هاشن نمایان
 بود برائے چالوسی مردم او را ضحاک نامیدند و پارسیان گویند که هاشن بیور بوده و
 بیور هاشن نیز می نامیدند انا را رو که پیش از بادشاهی ده هزار هب هشته
 و بیور بزبان درسی ده هزار را گویند ده آگ نیز گفته اند آگ پارسای کردان ناپسند است

وے راجوں دہ کروار ناشائستہ بود و کشتی گفتند تازیانی او چنیں است۔ کوتاہ اندام
۱۔ پرنوار۔ ۳ بد زبان ۴ بیدادگر۔ خود پسند۔ کلہ پرباد و بخت پیکر۔ بے شرم۔ شتابانہ
دشمن گو بد دلی پور علوان دبر اور زادہ عا د است کہ بہ فرمان وے بہ ویراں کردن ایران

ضحاک

آمد گویند ہزار سال بادشاہی کر دگر وہے بر آئند کہ خواہر زادہ جمشید و پور مرد اس است
بیدادگری و نام زشتش ہنوز داستان است تازیانہ زدن وہ داکشیدن از اوست
باہر کہ خشم آوردے بے پیمیش خوش بر تخته پس از ہفتصد سال ستم گاری دو
بر آمدگی مانند دمار بردوشانہ وے پیدار شد چنانچہ از رنج آہانیا سو دے پریشان

اس رنج را بمتغیر سر مردان چارہ بستند ہمدروزہ دوقن پیش آنا چہ از بیدادگری گیشیت
 جان میگرفت وہ داروئے رنج خویش بکار مے بر گونید اورا دو خان سالار بود
 کر مایل و امایل ازان دوقن کیے را رہائی میدادند و رہا یافتگان تار و زکار فریدون
 در کوہ و دامون پوشیدہ میداشتند و بر خے برآمدند کہ درشت نشینان از شاد آمانند
 سی صدر روزگار را چنین گذراند سر انجام کاوہ آہنگر بداد خواہی غول پسران خویش
 کمر بست و پوست پارہ آہنگری را بر سر چوب کردہ مردم را بر ضحاک بشوانید و اورا
 از زندگی نومید ساخت و فریدون از نژاد جمبشتید را بشاہی بنشانید پس ازاں
 فریدون آں پوست پارہ را از گوہر ٹائے گراں بہا زیور کرد و بادشاہان پارس آنرا در
 رزمگا خجستہ شمرده با سپاہ خویش ہمراہ میگردند تار و زکار یزدگرد شہر یار کہ عمر تاریخی
 برپایں دست یافت آں پوست را بچنگ آوردہ سگہائے آں را با سپاہیان بخش
 نمود و گفت ہر کس از پوست پارہ آہنگراں یا بر جوید یا بہن کشتہ شود و بناید جز از پل
 پاک یاری خواہست +

ششیمین فریدون

از نژاد جمبشتید پدرش از بیداد ضحاک گر خجستہ در میان شہانان مازندران بنگانی
 میگردند بہ نیروئے یزدان و یاری کاوہ ضحاک را در چاہ سار کوہ در بند کرد و بر تخت
 بادشاہی بنشت و بخون خواہی ایرانیان آہنگ تازیان نمود و بر کشور ایشان سوت
 یافت ازاں پس بہر جا کہ آبادان بود روئے آورد و پیروز جنگ گشت بیشتر آبادانی
 جہان را در زیر فرمان آورد آں روز را کہ بر ضحاک دست یافت مہرگان نام نہاد
 بنیاد بار و کندن کندہ از او ست نوشدارو بر لست زہر مار و گزندگان ساخت

خبر ہوا ویاں در روزگار او کشیدند کہ اکثر پید شد سالہا مردان بد پیش او دلخوش بود
و بادا و گری وے در بتر آسائش مے غنودند پس برآں شد کہ کشور خویش بہ پسرش
ببخش نماید و خود بہ بندگی پروردگار پردازد با اختر بہ سلم داد و خاور بہ تور بہر و

فسیدہ دن

میان این دو بخش کہ بایں تخت و آباد تر بود بہ ایرج ارزانی داشت - برائے
اینکہ دے نیکو کار بود دیگر مردان نیز اورا شایستہ خسروی میدانستند - گویند مادر
سلم و تور دختر ضحاک بود و مادر ایرج از دختر نادانے تہمورس کہ از نو آنہ و

ایران درخت می نامند همین برینکی و بدی آنها گواه است زیرا که بخردان اند که پدر
و مادر و نیکوکاری فرزند آنها زند پیشین مردان بزرگوار پدر و مادرشان از خاندان
بزرگ و پرهنرگار بوده اند - این سخنان از ایرج است - مردان به از زندگی است چه نیکوکار

ایرج

من زندان است و به کار و نیز زندگی سودی ندارد زیرا هر چه پیشتر زیاده گشتنش افزاید
با دوستان نیکو است و بزرگوار است که با دشمنان نیز نیکوکاری کند و با دشمنان آزارزند
بینوایی است که هیچ چیز سیر نشود فرسود از مردمان گیتی در شگفتی که تو نگری از اندوخته

دانتد با اینکه در بے نیازیت آسائش را از بسیاری جویند و در اندک است بزرگواری
 از مردمان چشم دارند در نیکو کاریت تندرستی را از تن آسائی و مانند از دادگری با شاه
 است بارے سلم و قور بایرج رشک بردند و با ہم یکدل شدہ وے را بکشتند و دل پدر
 را از مرگ فرزند خستند و رہاں روزگار زن ایرج پسرے زاد فریدون اورا منوچہر
 نام نہاد پس از آموزگاری بجائے خویشیش بر نشاندوے کشتند گمان پدر را بچنگ
 آورده از زندگانی نوید ساخت گویند باو شاہے فریدون پانصد سال بود دشمنان
 ایں روزگار ایں سخن باورندارند برتے از داستان سرایان فرنگ کہ ضحاک ہزار
 سال یا فریدون پانصد سال بادشاہی کرد باین نام خانوادہ آہنہارے نامند پدر بر پدر
 نام فریدون نام بودہ اند چنانچہ در فرنگستان مردان ہرگز وہے را بنام ہماں خانوادہ
 مے نامند در تہموس نامہ آورده فریدون نامہ کہ بسلم و قور ہنگام سکرشی آہنہ نوشت
 ایں سخنان جائیداشت ہر آنکہ با پدر و مادر جنر نیکی کنند از فرزندان نیکیونی نہ بنند و آنکہ
 پاس بزرگواری آہنہارند از فرزندان خویش ہماں بنید ہر کس بہ برادران دشمنی
 کند ہزار برادران دشمنی کند ہزار برادری نیست انجام کار دستوران ہنگامیت
 کہ خود بین شوند و دیگران را ہیچ نشمرند از سخنان مے است چوں روزگار کار نامہ کردار
 شہاست برادر نیکو باید نگاشت *

ہفتمین منوچہر

مینو بہشت را نامند و چہر روے را چوں بہشتی روے بود مینوچہر نامیدند۔
 پس برے آسانی گفت یارا انداختہ منوچہر شگفتند برے گویند دفعۃً زاد بایرج
 است و بیشتر داستان سرایان برانکہ کہ دیرا پسر زادہ است چوں مادرش گرد آفرید

دختر ابرج جمشیدی پورسسام بود شاید دودلی داستان سرایان از ایزد باشد
شش ماه پس از مرگ پریگیتی آمد چون به پنج سالگی رسید فریدون او را بدستان
فرستاد پس از دست یافتن بسلم و تور و مرگ فریدون برادرنگ شاهی بنیشت بهر کشور

فرمان فرمائی و بهر دیکده کد خداست بگماشت از فرات جوئها بهر سو برد باغها و گشت
ساخت و درختان بارور از پیشه ما و کود ما آورده گشت در آبادانی جهان کوشید
گویند صد و بیست سال پادشاهی کرد پس از شصت سال جهاننداری افراسیاب
نژاد تور از ترکستان آهنگ دے نمود منوچهر گر بخت دتبرستان در دزدی پناه برد و از پناه

با اینک نیروی دست یافتن بدو داشت تن باشتی و دنیا و لشکرش بر او گشت
 کشور خویش او را داشتند باشتی بناچار با منوچهر چنین پیمان بست که آن سو و رود
 آمویه و اسیاب را باشند و این سو و منوچهر پس از آشتی و بازگشتن ترکان منوچهر و
 درازی پس پیمان داشت باز ترکان آغل دست اندازی کردند روزی سو بدو موید
 را با مردان خواست چنین فرمود اے مردم آفریدگان را آفریدگارست کیتا و هر کسی
 که بداند نهار سد از اوست باید آفریننده را پرستید و در برابر نیکی های او سپاسداری
 کرد هر که در راز کارهای آفریدگار اندیشد بر پیشش میفراید و آنکه نیندیشد سیاه
 دل شود پس بداند که بادشاه از نگاهداری سپاه بر اے کشور تا چارست و ایشان
 نیز از دشمن بادشاهی ناگزیرند لشکر باید فرمان بادشاه برود و در برابر دشمن یاریش کند
 بادشاه باید لشکریان را خوراک دهد و هنگامیکه چاکری شایسته کند جامه ملزاف را
 پوشاند و بزود ایشان را بخشش دهد زیرا که جنگجویان در برابر بادشاه مانند بال و دم
 مرغ اند که بے ایشان پریدن نتواند و جانورشش بخورند بادشاه باید باز پرستان
 و دوستری کند و چشم از هیچ داگری نبوشد و ایشان را غوار نگذارد گشت کاران را
 به تخم و سرمایه دستگیری نماید پس ازین سخنان ساز سپاه فراوانی دیده بسرداری گستم
 بجنگ ترکان فرستاد لشکر او پیروزمند شده آنچه از کشور ایران آنها گرفته بودند باز
 سدید در روزگار و شعیب و موسی را یزدان به پیغمبری فرستاد از سخنان است
 گیتی بر تابستان و آفتاب زمستان است که پائیده نماند و میفرماید بخشش بادشاهان
 بر گناهکاران زیبا پیرایه است کشور را +

دختر این جمشیدی پور سام بود شاید دودلی و گستان سرایان از ایزد باشد
شش ماه پس از مرگ پدر گیتی آمد چون به پنج سالگی رسید فریدون او را بدستان
فرستاد پس از دست یافتن بسلم و تور و مرگ فریدون برادر ننگ شاهی بر پشت بهر شود

فرمان فرمائی و بهر دهنده که خدائے بگماشت از فرات جوها بهر سو برد باغها و گشت
ساخت و درختان بارور از پیشه و کوهها آورده گشت در آبادانی جهان کوشید
گویند صد و بیست سال پادشاهی کرد پس از شصت سال جهان داری افراسیاب
نژاد تور از ترکستان آهنگ و نمود منوچهر گریخت و تبرستان در قدسی پناه برد و از آنجا

با اینکه نیروی دست یافتن بدو داشت تن باشتی و نیندا دشت شکر یاش بر سر گشت
 کشور خویشش اورا داشتند باشتی بناچار با منوچهر چنین پیمان بست که آن سو و رود
 آمویه از سیاب را باشد و این سو منوچهر را پس از آشتی و بازگشتن ترکان منوچهر درگاه
 درازی پاس پیمان داشت باز ترکان آغاز دست اندازی کردند روزی سو بدو موبدل
 را با مردان بخوابست و چنین فرمود اے مردم آفریدگان را آفریدگار است بکتا و هر یکی
 که بداند انهدا سو از اوست باید آفریننده را پرستید و در برابر نیکی های او سپاسداری
 کرد هر که در راز کارهای آفریدگار اندیشد برخشش بفرزاید و آنکه نیندیشد سیاه
 دل شود پس بدانید که بادشاه از نگاهداری سپاه بر اے کشور ناچار است و ایشان
 نیز از دشت تن با دشتی هائی ناگزیرند شکر باید فرمان بادشاه برد و در برابر دشمن یاریش کند
 بادشاه باید لشکریاں را خوراک دهد و هنگامیکه چاکری شایسته کند جامه مرفرفا
 پوشاند و بزود ایشان را بخت شهادت دهد زیرا که جنگجویان در برابر بادشاه مانند بال و دم
 مرغ اند که بے ایشان پریدن نتواند و جانورانش بخورند بادشاه باید بازیر و ستان
 داد گسری کند و چشم از هیچ دادگری نبوشد و ایشان را خوار نگذارد گشت کاراں را
 به تخم و سرمایه دستگیری نماید پس ازین سخنان ساز سپاه فراوانی دیده بپردازی رستم
 بجنگ ترکان فرستاد شکر او پیروزمند شده آنچه از کشور ایران آنها گرفته بودند باز
 ستند در روزگار و سوسای را از دوان به پشمیری فرستاد و از سخنان است
 گیتی بر تابستان و آفتاب زمستان است که پائیده نماند و میفرماید بخشش بادشاهان
 بر گنایگان را زیبا پیرایه است کشور را +

ہشتمین نوذر

نوذرتازہ و پندیدہ لاگوئید مادرش فرنگیس از نژاد حبشیدت پدرش
منوچہر ہفت سال بادشاہی گرد و چہل بر دیار می دو گشتہ نشینی پیشہ ساخت رفتہ
رفتہ کشورش از دست رفت و بدست از آسیاب گشتہ شد از ستھمان اوست کسیکہ

نوذر

شش نمے داستہ باشد دوستی را نشاید نخست کیکہ بد بہا کو تو

داند و در نهانی تو را ازان باز ندارد و در ورم هنر یکیه از تو نه بیند آزاده چندان سگشت
 نکند سیم اگر بر تو بخش کند در دل نگهدارد چهارم چون از تو سودی دید فراموش
 نماید پنجم هرگاه گناه کو چکے از تو بیند بر تو گیرد ششم حوں پوشش خواهی پذیرد
 گوید دوست پاکدل نایاب است هم او فرماید که فرزند بدکار مانند انگشت ششم است اگر
 بر بندش رنج برتد و اگر نگذاردش دارد زشت نماید وزیر بار زشتی توان رفت اگر آزار
 مردمان نماید و فرمود دادگر کسی است که چون از فرزند خود بیدار بیند پادشاه آن کو تاهمی نکند

نهمین افراسیاب

افراسیاب

چون افراسیاب پویشپشک بر نوذر دست یافت و کشور ایران را از سرکشان تپی
دید کوس شهر یاری ز روزگار فرمانفرمائیش یا ایرانیان هفت یا دوازده سال است
چون ایران را از خود نمیدانست دیران نمود بنیادستم نهاد ناچار مردمان بستمه آمده
آغاز شورش کردند و بدست یاری قارن و کشواد افراسیاب را از ایران بیرون
کرده و دو شاهزاده بزرگ نژاد زاب و کرشاسب را فرمان فرمائے خویش نمودند
که دهمین میانه دهمین پیشدادیانند و دوازده سال فرمان فرمائی کردند +

زاب

کرشاسب

دومیں کیان

ایناں یا اسکندر رومیانی دہن بوند روزگار بادشاہی ایشان مقصد و بچاہ و
 دو سال اکیغباد و ۲ کیکاؤس ۳ کیخسرو ۴ لہر اسب ۵ کشتاسب
 ۶ بہمن ، ہمائے ۸ داراب ۹ دارا ۱۰ اسکندر کے سپارشی ہشتاہ
 رانامند زبردست و ستمگار رانیز گویند چنانچہ پیشینیاں این چہار شہر پادشاہ کے
 ۷ نامند کے غباد - کے کاؤس - کے خسرو - کے لہر اسب
 برنخے پنج بادشاہ را کے دانند کیومرذ را نیز از ایشان شمارند و این نام را دہ بندی

کیغباد

جاء از کیوان گرفته اند چه بگمان پشینیان بر ترس ستارگان است - کیخسرو پیش
 از فرزند زادگان منوچهر و مادرش روشنگر دشت فرهاد پور بشید است این
 گروه دویس بنام این شهر یار است که کیان نامند گویند در کوه البرز به پشش نزدان
 پردخت زال پس از کشتن سبستم را فرستاده او را خواند و باورنگ بادشاهی شانند
 جهاندارے هنرمند و شهر یارے دادگر بود چنانچه گویند مردمان با دادری او دادگری
 منوچهر را از یاد بردند همواره در کنار رود آمو به بودے و با ترکاں کارزار میکردے
 چنانچه فروسی در شاهنامه رزمهائے او را نگاشته رستم - مهاب - قارن
 و کشو او پہلوانانیند که سران لشکر او بودند خرقل - الیاس و اشمو بیاسیر
 استند که یزدان روزگار وے فرستاد - صد و بیست سال پادشاهی کرد - دستان سریان
 فرنگ برانند که غنایخت میان مردم بکار آئے آئین بے پردخت و پس از چند پادشاهی
 رسید روز پادشاهی را چهل و سه سال دانند شهر بهدان را او بساخت از سخنان
 وے است دوستی که از و سودے بتوزید از دشمنی او نیز زیانے نخواهد رسید و ہم
 او گوید آبادی زندگانی را ماند ویرانی مرگ را و میفرماید آئین هر پادشاهی نمونہ گوی
 دوست -

دویس کی کاوس

پسرزاده و جائے نشین کیخسرو بود پس از وے آغاز کشور کشائی نمود و کوروی دشت
 انعام مادرش کرد و آفرید دشت کشتاسب است بهلری کاوس زیبا و تند خو و زیبا
 آتش دبرگزیده یزدان را گویند پس از نیک بخت پادشاهی پائے نهاد اندیش کشور
 ستانی بر دل او دست یافت و این آرزو مانہ نابودی اوے شد اگر پہلوانے مانند رستم
 در سپاه خویش نداشت یکے از سرکردگان کشور دزد وے مانند را را بسیار ستود

بادشاہ را خوش آمدہ اندر دستوران خرمند نشیند و میلاد و ارجاسے نشینی خوشی کریں
و آہنگ اس زمان نمود بادشاہ اس کشور پیشہ زار کہ پراز مردم بیابانی بود بدستکاری
یکے از شہر یاران ہمسایہ شکر ایران را شکست دادہ کاوس را دستگیر نمود چوں کہ تم

کیکاؤس

آوازہ شکست ایرانیان شنید سپاہ گرد آورده نمازند در استنافت بیہج چیز چاہے
شمشیر این پہلوان را نکر و پیل شیر مار دیوان و جادوان را بچاہہ نمود کاوس اما پیروزی
بکشور خویش باز آورد این گوشمال مایہ آرامے اول شد چندے نگہ داشت کہ اندیشہ
آسیب ناک دیگرے کرد چوں بادشاہ ہام آوران سو واپہ دختر خود را بکاؤس دید

سازش کردیده بسوئے آن سامان شتافت بادشاه آن کشور با چند شهر یار دیگر هرست
 شده بکارزار و پرنهتند و ایرانیان پیروز شدند چون شهر یار نام آورال چنین
 دید از روی فریب پیشکشها نزد شاهنشاه فرستاده مهانش فرست تا دختر خود بدو
 دهد کاهوس با چند تن از سران سپاه بهمانی رفت میزبان او را دستگیر کرد لشکریان
 چون شاه را بدست دشمن دیدند پراگنده شدند این سخن بگوش رستم رسید سپاه
 فراوان گرد آورده بسوئے نام آورال شتافت چون افراسیاب اندو آمویه آنسوئے
 شد رستم ایشان را آسمان قد دنبال کرده پس از شکست افراسیاب دوباره بسوئے
 نام آورال برگشت و بادشاه آنجا را با شش شهر یار دیگر دستگیر نمود همه پوشش غارتند
 کاهوس با پیروزی فراوان با سخر برگشت پس دهشت سیاوش نام پسر
 رستم و تنان بود زن کاهوس بر او دروغی بست که پدر را بروغی خشمگین ساخت سیاوش
 نزد افراسیاب رفت فرنگیس دختر و سخر را خواستگاری کرد که سیوز برادر افراسیاب
 بر و سخر شک رده افراسیاب را بکشتن او واداشت زینش پس از چند ماه پسر آورد
 و سخر را یکجمله و نام نهادیمیکه بخزد رسید گیو پور گو در ز اسبهای برفت و
 او را با مادرش به ایران آورد و پیران و دشتوران که در روزگار و بودند داوود
 و سلیمان و لقمان است جایگاه در بابل برائے دیدن ستارگان خست
 گویند روزگار پادشاه پیش یکصد و پنجاه سال بود بر خه برانند فرود که به آسمان
 خواست برود است از سخنان این شهر یار است نیکوترین چیز مان درستی و بالاتر
 از آن آسایش کشور است و گوارترین توانگر و گرامی ترین آنها آیین و زیارت
 به دادگرمیت و فرمود کار بهامیوه اندیشها و بخشایش دور کننده رنجهاست و
 به کار بسته بهنگام شایسته است گویند یکے از کار گزاران و دهره

فرمان فرمای داشت چون از زقارش پرستش نمود گفتند کارش زرا اندوزیست باو پیغام کرد
که بسیار اندوخته کن چه شکار فریه خوراک شیراں کردد -

سومین کیخسرو

جاماسب دانشور در آئینه آئین میگوید که خسرو پیشوائے دادگر را نامندان
این روست که بادشاه را خسرو گویند کیخسرو چون پارس آمد کاوس پسر بود و بادشاهی
به کیخسرو بخشید و مردمان را بخواند برایشان سخنان بهر انگیز راند برادران پدر خود

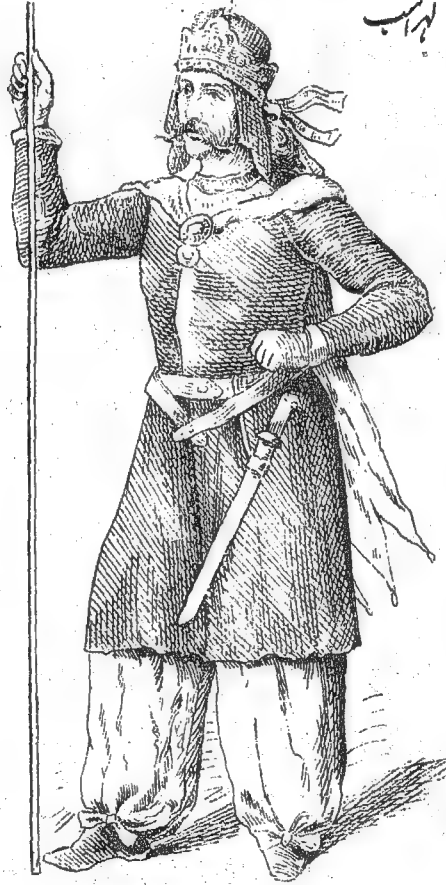

فیروز دتوس را بالشکری آراسته بچنگ افراسیاب روانه کرد ایشان نتواند بازگشت
 پایداری کنند رستم را اگر دوسه دیگر یاری ایشان فرستاد پس از آن خود بدان سامان رفت
 ششپوزه پسر افراسیاب زمین خوارزم آمد کی خسرو را در آن پهنه بکارزار اجنگ خواندم
 گفتند و آن زمین را کشور خواندم نامیدند افراسیاب بگریخت سرانجام بدست کسان
 کیخسرو کشته شد چون روزگار کشور کشایش بیست و شش سال رسید لهراسب را جانشین
 خویش کرد و خود ناپدید شد پنهان گرائی یونانی که تازیان فیساغورس نوشته اند از
 دانشمندان بزرگ است وستانی در اتیایا بنیاد کرده در روزگار و س بوده سخنان
 فیساغورس است از یگانگی بنکی و از یگانگی بدی و از برابری داد گستری نیز در آن سخنان کیخسرو
 است یزدان بادشاه آسمان است و بادشاه شهر یاز زمین پس باید هر که بدین نام سر ازاز
 شد روزگار خود را با راستن کارمائی مردم بکار بردن برائے کام روانے خویش فرموده
 نادان کسے است که در نهانی دل او از یاد خدا تپی باشد و خردمند آنکه بے ترس کسی از گنه
 شرم دارد و پشیش پروردگار بخواشش دل کند نه با تمید سود و آسایش آنهمال میفرماید
 بر خردار شدن از یاری روزگار است نیز میفرماید شکیبائی در اندوه اندوه سز نشکنده است

چهارمین لهراسب

پدرش اورندشاه برادر کیکاوس مادرش تنزد دختر آرش پدر کیغباد پاری
 لهراسب را بری چهار آنخجان است چون مدجوانی گوشه گیری و خدا پرستی را بخود بست
 کیخسرو را بفروفت که در روزگار زندگی دے را به بادشاهی برگزید بر چند زال دیگران
 انیس کاخ نشنود بنود سخن ایشان بجائے رسید در میان مردم به شهر باری پردخند
 دشت خوئے و کینه جوئے بود بر گنا کاران هرگز نمحتو وے و از گناه شان چشم پوشید

برائے نزدیکی ترکان و کارزار ایشان پائے تخت را در پنج کرد و زربسیاری در بزرگ
کردن و زیبا نمودن آن شهر بکار برد و پرستشگاه بزرگی ساخت کہ آن را فوہار نامیدند
چندان بر شہر تازہ خود مہر و زید کہ مردم اورا بخوبی میگفتند تمام سپہر کو در زکرتانیا

بخت انفرش خوانند بہام آوران و مصر فرستاد گویند نمیتوانست بر آن کشور دست
یابد این نیز یک را بکار برد سگ و گوسفند و جانوران دیگر را کہ مصریان پرستش میکردند
دست آموز کرد و با سپاہ خویش بر مردم آن شہر چو جانوران را گرامی میداشتند جنگ

نکرده کشور را بد و سپردند پس از آن بدتر سخت رفت و آنجا را ویران کرد و جهوداں گشت
 و زنان و فرزندان ایشان را دستگیر نموده بایران آورد و بیشتر دستان سرایاں برآورد
 که در سرشت متمکار بود مردان خانواده زال را که به پادشاهی او تن در نداده بودند
 از پائے در آورد گویند برادر و خواهر زن خود را نیز بکشت و کشتاسب را که گمانه
 پسرش بود نیز خواست از زندگی نومید سازد بهد نامی اینکه اندیشه پادشاهی دارد کشتاسب
 بگریخت و سالها از ولشانی بود سر انجام لهراسب پیرشد و آهنگ گوشه گیری کرد -
 ناچار در جستجوی پسر خویش برآمد او را در ده کده از روم یافتند و را بخواند و
 پادشاهی بدو سپرد و گویند که بر آنند که چو لستمگاری آن پادشاه به پایان رسید بزرگان
 ایران نیز برآید که سردار کرده بود و به کشور را که میگرفت به او عجب بشید رشک بردند
 در یاری او کوتاهی کرده ارجاسب بنیره افراسیاب از توران لشکر کشیده و او را
 بکشت گویند صد و بیست سال پادشاهی کرد پیمبرانیکه در روزگار او بودند ارمیا و عزیر
 است از سخنان و سستی است که پادشاه اگر برگزیند و ایشان دست یابد و ایشان را بیا زارد
 و پس از آن نوکزش کند مانند پیرنگان است که برآید در مان رنج بکامی پیکر
 را بشکافند و پس از آنکه مایه آن رنج را بیرون آورند خود هر چه تنگامفتند بدوزند و نیز
 فرموده بیماری بر رخ مردمان را مایه تندستی است چنانچه گوشمال مردمان کسرش مایه
 آسودگی خود آنهاست و گفته است که دوستی گرامی تراست از خوشی و بخشش از جند تر
 از انداختن و هم چنین شکیبایی نیکو تر از توانگری است *

پنجم کشتاسب

پدش لهراسب مادرش آزاده دختر کستم پدرش است گویند پس از نیکو پادشاه

بازگشت گفتگوئی پیمبر زردشت و میاهوی زرگواری زند و بازند در میان مردم بود
 زردشت خودی باین شهر یار رسانید و بنحان و رفاریکه در بایت بود دل و دے را
 ربود کشتاب بدو گردید و خود را از پیروان نزدیش ساخت چنانچه با دے آهنگ استخر

کشتاب

نمود و در آنجا با بجام دادن آیین زردشت پر دخت فرمان داد که دو لزه هزار نامه زند و
 پازند باب زرد بر پست کاوان نوشته در کشور خویش پراگنده نمود و مردمان را باین
 زردشت خوانند و آنشکده های بسیاری در ایران بنیاد نهاد که بهترین آنها آتشکده های
 آذر باکیان است چو آنجا سب از توران به پنج آمده لهراب را کشته و دحران او را کشتیگر

کرده به ترکستان برده بود پس یک کشتاب بر تخت نشست بکینه خواهی اسفندیار پسر
 خویش را که میگویند روئین تن بود با شکریه انبوه به توران فرستاد با ارجاس کلاه ز
 کرده پیر و زمند شد و خواهران را راہی داد و پادشاهی ترکستان را بیکے از برادر زادگان
 از سیاب بخشید چون اسفندیار خود را از کار ارجاس آسوده ساخت برخیز از
 بزرگان و ابرگاشت تادخواست کنند پدر و پسر پادشاهی بدو ازانی دارد کشتاب
 پس از شنیدن این سخنان ویرا بگنج رستم فرستاد که پس از آرداں سران پہلوان کشور
 راند و سپارد اسفندیار بستان رفت و بار رستم رزمها نمود سرانجام رستم و را
 نایباً کرد و از آن پنج بگرد کشتاب ازاں آہنگ پشیمان شد بہمن پسر او را
 جائے نشین خویش ساخت وانشور اینکه در روزگار او بودند سقرات و جاماسب
 انداز سخنان جاماسب است بیدانشان چوں گو سفندان و دانشمندان کہ ہارنگہ ہارنگہ
 و فرمود زشت ترین نوعی بخشندہ نہ کردن اہکار است و نیکو ترین کار تنگ چشمی است
 کشیدن از نوعی خویش است بدترین زخم آنست کہ جوان مردی از تنگ چشم خواہتر
 کند و بر نیاید و بدترین غاری رفتن بزرگے بدر کوچکے کہ راہ نیابد بدری کردن رنج بہت
 کہ در دانش پشیمانیت گویند کشتاب صدویست سال پادشاهی کرد و او را در زمین
 خضر کہ از کشور پارس است بجا کہ سپردن از سخنان او است بفرستی کسے سزاوار است کہ
 یزدان بر مرد دانش برتری داد و شہر ہزار کہ در کشور پارس است او بنیاد کردہ است دانشوران
 یونان برانند کہ کشتاب چندے از ایران گرخت و پس از بازگشت خود افرخ ز او
 نام نهاد و روزگار پادشاهی او را شصت سال دانند ۴۰

۴۰ گوید داستان رستم ماندہ روزگار پادشاهی شہر میلان پارس باشد کہ پدر و پسر را بیک نام میخوانند و گرنہ رودگار
 زندگانی شہر پیش از ہمدادشان سے شروع ۱۱

بسوئے ایران آمد و هنوز فرنگیاں و بربرے از نو نہائے کشور آسیا را ہمیکہ اسکندر پیویدہ
 مے نمایند دارا نیز از این سوئے ویرایش باز کرد روزے دارا در خواب بود و مرد
 بھلانی سراپروہ وے را از نگهبانش تہی یافتہ پہلویش را شکافتہ بر شکر سکندر گزختند
 دارا چہارہ سال بادشاہی کرد سکندر پس از شنیدن خود را بدار رساند و شش را

بر زانو نہادہ بگریست و سوگند یاد کرد کہ ازین کار خشنود نیستم و ایں مرگ بر من ناگواریست
 وے در دم مرگ از وسبہ چنین بخواست دخترش روشنگ را بزنی گیر و کشتگان
 اورا بکشد ۳ بر کشور ایران بیگانگان نگار و ایں بگفت و جان سپرد سکندر پس از و
 و سوگی بزرگے گرفت و دخترش را بہ ہنوبی خواست و باز ماند گانش را اگر اعی و شہت و

کشندگان و سه را بکشت *

دومین اسکندر

برخ گویند پسر فیلقوس است گرچه پدرش را دارا ب مادرش را دختر
فیلقوس دانند پس از کشته شدن دارا و دست یافتن بایران و رسیدن ب استخر چه
دستوران و سران پناه خواستند اسکندر را براندازند استخر که پادشاه تخت بایان پل
و ایران سازد آن شهر یار براسه بدنای بایان کارتن در نمیدو تا شبی هم خوابه اش
باده بسیاری بود میبود در فراز کو شک برد و تاخت و تاز و کشتار ایرانیان را مدیونان
بیاد او آورده بر آتش داشت که فرمان داد استخر را آتش زدند و آن شهر یار خردمند را

اسکندر

تاکنون از این کردار بدنام ساخت سیزده سال بادشاهی کرد و هر یک از بزرگان این سرزمین
 را کشور بختشید تا خواہش دارا بجائے آورده باشند و بیگانه را به ایران نگمارد و
 گذشته از آنہا به ارستو نوشته بود کہ ایران را جنگ آوردم و مے ترسم اگر یک تن
 از آنہا بہ بادشاهی گمارم بنیاد کشتی کند و از نژاد شہریار راں در ایران بسیار ندیدیم
 بالیشان چگونه رفتار نمایم ارستو در پاسخ دے کما گفت کہ سرکردگان پارس را فرمان فرما
 بخش و برایشان سخت گیر تا خداوند بر تو سخت نگیرد و ہر کشورے را بہ شہریارے سپار
 تا اندیشہ تو نکند و پیوستہ با خود در کارزار باشند و مے نیز چنین کرد پارس کہ پانچو
 تحت بود بہ استہن یونانی بخشید و پس از انجام کار پارس و روم آہنگ ہند
 شد نمود برای دو کشور دست یافت و در ہنگام بازگشت در شہر زور بابل
 کہ مزدیکی بغداد است جہاں را بدر دو گفت روزگار زندگانی سی و شش سال بود
 پس از دے دیونان بادشاهی بہ پیشش اسکندر روس دادند نہ پذیرفت گفت
 دانشورے مرا از بادشاهی بے نیاز ساختہ گوشہ گیری گزید ناچار دیونان تہلمیوس
 ما بہ شہریاری نشانند در ہنگام مرگ از اسکندر پرسیدند در این زندگانی اندک
 چگونه جہاں را زیر دست کردی گفت بادو کار سخت آنکہ دشمنان را ناچار کردم
 کہ دوست من شوند دوم دوستانم را نگذاہم دشمن کردند و بگماشتگان سپرد کہ ہنگام
 بردن بگورستان دشمنان را بردارند تا مردم بہ بنید باینہمہ جہاں گیری ہی
 دست رفتہ و ہمارو خویش پیام فرستاد کہ ناشکیبائی پیشہ کن و در اندوہ مرگ من با
 کسے انباز شو کہ ہرگز اندم گمیں نبودہ آشکار است کہ خواہش او این بود کہ تشکیبا شود
 ازال رو کہ ہیچکس را از اندوہ گزیر نیست دانشمند و دانش پرور بود و ہمہ کس دانہ
 کہ نہ روزگار دے دشمنان بشمار بودہ اند روزے دانشوران را خواہستہ و

این سخنان کہ برداشتم و گوواهند گفت ستائش یزدان راست کہ جز او کسے سزاوارست و نیست
 و بے یاری آفریدگان گرامی و بزرگوار است چهل بادشاہ ہمیشہ پائدار است شہر یاراں را
 زیر دست کردہ و از آنجا کہ بزرگواریش بسیار است از جہنماں را خوار ساختہ اورا برائے نیکو بخت
 بر من ازانی دہشتہ ستائش میکنم و در سپاس اینگونہ بندہ پروریا از دیاری میجویم اے مردم
 کمترین چیزیکہ از شما خواہش دارم آنست بہتہا بیگنید کہ شمار اسودے و زیاسے نتواند بخشید
 بسوئے خدا باز گشت کنید پرہیزگاری پیشہ نندید و از خشم او بترسید و بداندید منم کہ خدا را
 برگزیدہ است و ہر چہ از او دہشتم بہن بخشیدہ ہر کس سرکشی کند جز تیغ از من نخواہد دید پس
 ازین بہ اندرز مائے نیکو بختیکہ بشما گفتم گویند روزے بخردی اورا ہشتام گفت یکے از
 نزدیکان خواہست کہ اسکندروے را بسزا رساند اسکندر پاسخ گفت اکنون ہر کہ سخنان او بشنود
 در امر زنتش کند و اگر بر او خشم را غم مرا نکوشش نمایند روزے سرکشے را نزد وے آوردند
 اورا رطابی داد یکے از بزرگان از روزے خشم گفت اگر جائے تو بودم میگشتمش سکندر پاسخ
 گفت چوں من تو نیستی نخواہش گشت روزے دستور نش بانند گفتند زن بسیار گیر
 تا کشور از دست بیرون رود و ہر سرزمینے بفرزندے سپاری فرمود نام نیک بہتر چیزے
 است کہ پایدار ماند و من در اندیشہ اندوختن آن نام و از اینہا گذشتہ کیسکہ پیوستہ بہ مردان
 نہر دستی کردہ باید زیر دست زنان بشود و دوق از نزدیکانش را با یکدیگر و نشینے پیش آمد
 داری از وے خواہند فرمود این ادگری با من نیست زیرا ہر دورا دوست دارم ناچار او را
 من سیکے از این دورا رنجہ خواہد داشت و من ازین خوشنود نیستم از او پرسیدند چرا استاد را
 بر پدر بڑی میدہی فرمود پدر ما نہ زندگانی نیستی پذیر و استاد مایہ زندگی جاوید پدر مرا از
 آسمان زمین آورد و استاد من ارستومر از زمین با آسمان برود چند بار سرگردانش اورا
 بشخون برداشتن خواندند وے ازین کار دوری جست و گفت شبمیں مانندہ کار ز دل

است و بادشاہاں را دزدی نشاید +

سیمین اشکانیان

پس از گذشتن اسکندر تا روزگار اردشیر نخستین ساسانیان است داستان سرایان
ازان روز دست ننگاشته اند که ایران بچند بخش شده بود - و ہر شہر بارے در کشور فرو افتاد
و ہشت چنانچہ از روزگار اردشیر بے بادشاہی خواندندے گویند اشک پور و اہم تہ
شہر یاران دیگر استہن سردار اسکندر را از پیش بردہستہ ایران را از یونانیان ہتی کرد
شہر یاران در روزگارش بودند با اینکہ بہ برزیش تن میدادند وے را بچے نمے دادند
نژادش را اشکانیان خوانند و زگار بادشاہے این گروہ چہار صد و شصت و یکسال
است و با استہن موی بیست تن بودہ اند چنانچہ پے در پے ایشان را بنام دشتان گنگا نامیم

نخستین استہن

یکے از سرکردگان اسکندر بود چہار سال در پارس کہ پائے تخت و آبادترین جائے ایران
بود فرماں فرمائی کرد +

دوین اشک

از زاد داریا پانزدہ سال کشور داری نمود +

سومین اشکان

برادر مادر اشک کہ از زاد برادر یکاوس بود و سال ساجا نحو خواہر زادہ نشست +

چہارمین اشک

پیرا اشکان ہفت سال فرما نروا بود *

پنچمین شاپور

پورا شک بادشاہ فرزانہ و نیکو کردار بود علی پسر و ولیسہ و رامین ہر دزد
روزگار و بے بودہ اند شفت سال بادشاہی کرد و پائے تخت بہ این برد *

ششمین بہرام

پورشا پوز بادشاہ ہے پیروز جنگ بود پیشتر ہمسایگان خود را زیر دست نمود و نزدیک
استمبول شہر سے از تخت سخت ساخت و آتشکدہ بزرگے در آجا بنیاد نہاد و سچاہ سال شوری
کرد و رے را پائے تخت فرمود *

ہفتمین پلاش

پسر بہرام بہرام آوراں مردم جنگید و پیروز مند شد شانزدہ سال جہانداری نمود *

ہشتمین ہرمز

پسر پلاش نوزدہ سال فرماں دانی داشت قاصد سیہ نہروان را ساخت *

نہمین نرسی

پسر پلاش چہل سال فرمان راند *

دوهمین فیروز

پسر هر مرز دوازده سال تنگاری مینمود سر انجام گشتندش *

یازدهمین پلاش

پدر فیروز دوازده سال بادشاهی کرد شهر لارا را بنیاد است *

دوازدهمین خسرو

پدر پلاش بدکار و هموس پرست بود در سیه شکرش بر دچهل سال بیادشاهی محضت *

سیزدهمین پلاشان

پسر پلاش پس از دوازده سال جهانگیری تیر خراگه بر سرش فرود آمد در گذشت *

چهاردهمین اردوان

پدر اشع عیبت و نه سال فرمان روا بود *

پانزدهمین خسرو

پدر اشع نوزده سال جهان باا شده *

شانزدهمین پلاش

پسر اشع دوازده سال برایان دست داشت *

ہفتہمیں گودرز

پور پلاش چل سال باد رنگ شاہی جائے گرفت +

ہیجہمین نرسی

پور کوزہ مسیت سال راند +

نوزدہمین گودرز

پور نرسی پانزدہ سال بیاد شاہی سے پر دست +

بیسیمین اردوان

پور نرسی سی سال جہانداری کرد +

چہارمین ساسانی

بیت دہشت تن اند - روزگار کشتوے ایشان پانصد و دو سال دہشت ماہ +

اردشیر شاپور ہرمز بہرام بھرام بہرام نرسی

ہرمز شاپور اردشیر شاپور بہرام یزدگرد بھرام

یزدگرد ہرمز پیروز پلاش عباد نوشیروان ہرمز

خسر شیروی اردشیر پوراندخت از زمیت فرخ زاد یزدگرد
نخستین اردشیر

سال دیت بیست و شش سیوی پنجم نشست از شراد ساسان پور بهمن ماه پیش
که آفرید دخت بابک چول پرورش ده و هنر آموزا بود اردشیر با کانش نامیدند بادشاه
بزرگوار بوده که در کشورستانی و آیین گدازی بروز کار خود مانند داشت همیکه بر باره شهر یاری
نشست آهنگ اردوان کرد و براد دست یافت و دختر و راد شماره بردگان
بسران بادشاه آوردند استخر که جایگاه نیاکانش بود دوباره تنگگاه نمود بهر سوره
نهاد و ثمنان را زیر دست کرد گویند که را بادشاه نیست که بسیاری از آبادانی جهان
دست یافت چول بر پیشتر شهر یاران فرما را ندشاهنشاهش نامیدند و پس از وی با ثمنان
پارس را شهنشاه خواندند چول از کشورستانی آسایش یافت پارس باز گشت و چندی
آسودگی داد گستر نمود ناها گاشت کار نامه در آیین بادشاهی و شیوه سوره باند زمران
در کار نمیکه آدمی را در بایست است و کارستان که نامه سترگ است در دانش آموزی نوشت
در آبادی کشور و آسودگی زیر دستان هیچ فرو گذار نمیکند و آیینهاست پسندیده میگذاشت
که پیشه داد و نهند و بازگانی بویزه کشت کاری در روزگار او افزوده گشت همیشه کار و
جهاگر دی بود و اندک دیگجا می ماند و از همه جا کشور پارس را پیشتر دوست داشته
چرا که تنگگاه پدران و کار و نیز آنجا بالا گرفته بران آبادانی جهان آموز کاری فرزندان
سپاه وزیر دستان همیشه می پرداخت و میفرمود مردم در کشور من نیاید فرزند خود را به هنر
گذارد و هر که پدر نبود برادرانش می پروراند و گذاران آنها را از سر کار بادشاهی میرساند
تا فرزندان سپاهی را سواری و کمنداری و پیشه و را را پیشه و می دانستند را دانش

آموزی و کشت کاراں را کشت کاری می آموزند پس از آموز کاری ضایع نزد بادشاہ
مے آوردند شاہنشاہ یکے ازاں مزم آموختگاں بے پدر را بہر نگاں سرکردگی دادہ در
شمار سپاہیان مے آورد و بزرگاں را تخم و گاؤ بخشیدہ بکشت کاری میفرستاد۔
پیشہ دراں را سرمایہ دادہ ہر یک را بکار بخشش و مے داشت دانشمندان و یا خرداں

اردو شیر

از نزدیکان خود مے ساخت ازین روش بود کہ ویرانہ در کشور نماند و یکس بدگیر کے ستم
نہاںست کہ چل سوار بے بجائے میفرستاد۔ سخت اور اندر مائے نیکو مے داد و ہر
دے رفتار نامہ نگاشتہ ہر مے یرد ہر روز کار بادشاہی اور ایران کے فرومایہ و بیکار
در پیش نہ بود کہ پند ہمیشہ پس از داگستری روز با ہنگار شش ناہائے فرزندانہ پسند و

شہا پترش یزواں مے پر دخت چوں ستارہ شناسان چنین پیش بینی کردہ بودند کہ
 دیہیم شہر یایش بر سر زادہ اشکانیاں نہادہ خواہد شد آنچه پس از دست یافتن برادران
 از اشکانیان یافت بگشت جز دخت اردوان کہ شناختہ دیر رائے شامی بود از شیر
 روزی کے چشمش بدخترے پری چہرہ افتاد شیفہ اش شد ویرا بڑی گرفت و باو ہر
 وزید روزے دختر سرگرم مہر بادشاہ شدہ گفت آنچه دشمن دارم دختر زادہ اردوان
 است شاہ بر آشفست و بدستور خود گفت کہ ایں دختر زائدہ بگور کن وے خواہست
 فرمان اردشیر را بجائے آورد دختر ناری کرد و ابستنی خود را دانود کرد دستور را
 دل بسوخت و خواہست کہ نژاد اردشیر از ایران در افتد و نے توانست از فرمان شاہ
 سرپیچد ناچار وزیر زمین جایگا ہے نیکو ساخت و دختر را در آنجا بردہ گرامی داشت
 گویند دستور از بیم بدگمانی دشمنان خود را حاجہ خواہست و نشان مردی را در دست
 پیچیدہ نزد بادشاہ برد و نادیدہ بگور وے سپرد پس از چندے دختر سپرے
 زاد دستور چوں ویرا سپر شاہ مے داشت شاہ پور نام نہاد روزگارے گذشت کہ
 شہر یارا دید اندوگین است و میگوید زندگانی را در کشور ستانی باہجام رسانیدم۔
 افسوس مرا سپرے نیست کہ کشور با و سپارم دستور شاہ را از دستان دختر پرورش
 سپر مرده داد و دست تارچہ کہ بگور سپردہ بودند کشور دستان مردی دستور دران پیدہ
 بادشاہ فرمود کہ فردا اک سپر را با ہزار کودک ہمسال و ہمتا ہم جامہ مبارکاہ برد دستور
 چناں کرد شاہ کو دکان را گوے و چوگان بخت پید تابازی کنند و سپر گوے را در
 اندرون سرائے خسروی انداختند ہیچک از کو دکان آہنگ آبخاند کرد مگر شاہ پور
 را اردشیر داشت کہ جز فرزندش کسی را یارائے ایں دلیری نیست وے را خواند و
 جائے نشین خویش ساخت پس افسر از سر برداشت و بتاک شاہ پور نہاد و خود گوشتیری

گزید کورہ اردشیر درپاس کہ اکنون فیروز با دش خوانند از بنیاد اوست گویند دزدیکی کورہ
 اردشیر بنیاد کرد و آنرا بود اسکندر

استواری آن شهر مانده شکفت او شد فرمان بوسے رایش داد آنچه کردند نتوانستند ویران
 کنند سرانجام فرمود آب رود بایل را کہ سرایشب شهر بود بر آن بستند چون سوراخ
 نداشت آب نماند از شهر برون رود در آنجا ابنوہ گردید پس از چندی دریا کی بزرگی
 شد کہ کشتی بر آن میگذاشت در هنگام کشور گردی اردشیر را از دستستان آن دریا آگاه گردید
 و سے دشمنان چند خواست کہ آن آب را بکشند ایشان پارچہ کوبے کہ نزدیک بود
 لشکرا فتنہ رود بایں بزرگ از دریا رواں شد آبش بخشید اردشیر بنیادی بلند پایه از
 نوہاد کہ اکنون نیز شکفت بخش مردم جہاں گردست و بر نہر پیش ایرانیان گواہی بہست -
 بہست در خاک کرمان کو اشیر و در نورستان آہوار بساخت و در زمین وصل نیز بنیاد
 شہرے کرد گویند چنداں در کشور داری و آگاہی از خوب و بد زیر دستستان نیر دست
 بود کہ ہر کہ ہر چہ شب کردہ بود روز پادشاہ اورا از کردہ و دشمنیہ آگاہ مے ساخت بخان
 بلند پایه دارد کہ گواہ بر بزرگواری اوست فرمودہ بادشاہی نتوان کرد مگر با سپاہ و سپاہ
 گرد مگر بدو سیم و زر و سیم اندوختہ نشود مگر با زیر دست پروری و زیر دستاں را نگاہداری
 نمی توان کرد مگر بداد و او فرماید شیر درندہ بہتر است از بادشاہ ستم کندہ و بادشاہ ستمکار
 نیکوتر از کشور پر آشوب بہست و فرمودہ بدترین شہر ایران بادشاہی بہست کہ نیکاں از او
 بترسند و بدکاران از وے باک نہ داشتہ باشند آئین بیادشاہی نیر و مند کرد و بادشاہی
 از آئین استوار شود از گفتار اوست کہ بادشاہ باید چہار خوے پسندیدہ داشتہ باشد
 ۱ بزرگ نشی ۲ خوش خوی ۳ خشم بریدان ۴ مہربانی بزرگان ہمیشہ میگفت زیان مستی
 بادشاہی از آسیب مستی بادہ بیشتر است و فرمانفرمائی رنجنا و خواری روزگار را از

اردشیر شہرے بلند پایه و استوار بود و اسکندر و در شاہ دست یافتن بایران از آنجا گذشت

یاد بادشاہاں بہر تاجہرچہ خواہند کنند بادشاہاں را چاکر دانایید تا دیر پیروز مندی بزرگی
سیخ خواری و پستی را باو بناید و گاہ آسایش و شادی اندوہ را بیاد وے آرد چہل سال
دو ماہ بادشاہی کرد و دوازده سال در زندگی اردوان بسیت و ہشت سال در فلان
فرمانی بیشتر روی زمین -

دوین شاپور

پندش اردشیر مادرش دخت اردوان بادشاہ پیروز مند و فرخ شرت بود در آغاز
شہر یاری بریکے از شاہزادگان تازی لشکر کشید آن شاہ زادہ پس از شکست در دژی
کہ بارو مائے استوار داشت پناہ برد ہر چند سپاہ شاپور تا چہار سال کوشیدند از کشودن
آن شہر نشانے نیافتد روزے دختر بادشاہ تازی را از دیوار چشم بر خسار زیبائے
شہر یاری پس اقتاد دل از دست داد و شاہگاہ یکے بسے و فرستاد و ہیوند بخوانگ آن
شہر یار چشم از پند خویش پوشیدہ مراد کشودن شہر را باو نمود پس از دست یافتن شہر و
کشتن فرمانرویش شاپور شبے آن دختر کہ کہ نصیرہ نام داشت بخوانگاہ خواند و کام
از گرفت پس از پاسے در اندیشہ شد کہ دختر یکے با پدر مہربان خویش چنیس کند با شوہر
چہ خواہد کرد و فرمود گیسویش بدم اسپ چھوٹی بستہ در میانش راندند تا جان داد
پس از دست یافتن شہر مائے تازی آہنگ بام آوردان نمود و پیروز مند برگشت و بزم
لشکر کشید و چندین نوبت کاہ از روی ما و اگر چہ در آغاز شکست با بادشاہ ایران بود
سرانجام ایرانیان بر رویان دست یافتند و شہر یار و مہر کہ والیرین نام داشت
دستگیر شد شاپور چنانچہ شایستہ خود را بود و قرار نگردان ازیدی از نام یکیش کاشتہ
کہ در ہنگام سوری پلے بر پشت مے نہادہ بر سوار مے شد - پس از چند سال

خواری اور ازندہ پوست کند و پوشش را در پرتشکابے آویخت نیشاپور را از نو آباد
کرد و این شهر از بنیاد تهمورس بود اسکندر پس از دست یافتن بایران و پیش
کرده بود شاپور را در کشور گردی چشم برآں ویرانها افتاد و گریست و بیاد نیکان

خویش و دست یافتن بیکان بایران پشت دست گزید و بآباد کردن آن شهر فرمان
داد و در نزدیکی نیشاپور کوهی است شاپور را از سنگ ساخته و در پشتهاے دیگر نیز
چند مرد تراشیده اند که بر کار دلی ایرانیان گواه است و در خوزستان کند شاپور

ساخت و بند شادروان شاپور را همه کس داند چوں بسیار بخشش میکرد دستور آنش
گفتند تو نگری گرامی هست و بدست آوردن آن دشوار و بسیار بکار بردن آن بیجا
پاسخ فرمود بخشندہ از او کسے است کہ ند و سنگ نزدش یکساں باشد تا نیاں
اندک ماے این شهر بایر بسیار بزبان خود آورده اند و این سخنان را در کار ما گواہ گیرند
فرموده سخن دانایاں تو انگری سخن نادانان زبان افزاید پاکد امنی جز بیلدی خدا
دست ندهد و دانش بخو است او پیدا نشود رستی از اندیشہ نہانی مجھے کہ اند انجن
جز نکوئی نخیزد در سالہا کسے واپس فرما فرمایش مانی چہرہ نگار پیمبری بر خود بست و
برخ ہوے گردید مانی از بیم بادشاہ پارس بہند و ستان گر سخت روزگار کشود
داریش سی سال و دو ماہ است +

سومیں ہرمز

پدش شاپور مادرش از نژاد ہرک کہ در گوشہ از کشور ایران فرمان میراند وارد شیر
بر او دست یافت ستارہ شناسان چنان پیش بینی کردہ بودند کہ یکے از نژاد ہرک
بر اورنگ شہر یاری ایران خواہد نشست اردشیر فرمودہ ہر چہ از نژاد خویش ان ہرک
بدست آرد کشتند دختر نکوروتی انراں بادشاہ بشہانی برده بود روزے شاپور در
شکار تشنہ شد نزد شہان آمدہ آب خواہست دختر سنگام آب آوردن ان شاہزادہ را
رہود شاپور خواہست اورا با خود برد دختر از نژاد خویش و بیم از اردشیر اورا آگاہی
داد شاہزادہ سوگند یاد کرد کہ یا پدر ایں راز را نگوید و سہ را بخانہ برد و ہمخانہ خویش
نمود پس از چندی ہرمز بگیتی آمد اردشیر روزے ناگہاں بخا شاپور آمد کودکے
زیادہ روے نیرومند یافت از نژادش پرسید شاپور سر گذشت را بہ پدر خویش

براستی گفت اُروشیر شادمان گشت و هر مز را بوسید و فرمود یزدان را سپاس که گفته ستاد
شناسان بدینگونه برآستی پیوسته که اورنگ شاهنشاهی ایران بهر مز رسد که هم از خواو
مهرک و هم از فرزندان من است هر مز در روزگار باو شاه می پذیرش بکشور داری خدایا

میکوشید چهل فرماں فرمائی و لشکر آرایش روز افزون کرد و گوهر برادر رشک برده
شاپور را گفتند هر مز میخاهد با سپاه فراوان بر تو شورش کند و خود بپادشاهی نشیند
چون دران روزگار کسی که چیز از اندامش کم بود شایسته شهر یاری نبود هر مز بهین

کے کہ اس شخص نے دوسرے فرستادہ برشا پور ناستی گفتہ ہے

کہ اس شخص نے دوسرے فرستادہ برشا پور ناستی گفتہ ہے
 و تمناں ہر راہہ رشہ پیام فرستاد کہ اگر تمام پیکرت را پارچہ پارچہ گنی واپس پارہ
 ترنت جائے نشین من خواهد بود ہر فرس ازوے برادرنگ شہر یاری جائے گرفت
 و برداد و دہش و زیر دست پروری ہیفزود روزے یکے اذ فواں فرمایان شہر ہائے
 نزدیک ہندوستان بشاہنشاہ نورشت اگر ایں چیز را بحرئی پس از روزگارے بفروشی
 دو برابر سود بری ہر فرس را پنج گناشت خواہ دو برابر و خواہ دہ برابر مارا بازار کافی کارے
 نیست زیرا اگر بادشاہاں چنین کنند بازگاہاں را چہ باید کرد رام ہر فرس را بیاد اوت
 از سخنان ایں شہر یار است ہر کہ را پنج خوسے نباشد سزاوار سر داری سپاہ نیست سخت
 چنان دورانیش باشد کہ در آغاز انجام را بہ پسند و دم چندان دانشمند بود کہ از ہر چہ
 ناپسند است بہر سیر و سیم چنان پر دل باشد کہ از ہر سختی پیش آید نہ ترسد چہ ارم اند و چہ تہا
 گیتی را نہ زدا و بجائی نباشد روزگار بادشاہیش یک سال و دو ماہ است

چہارم بہرام

ویرا شاہندہ کہ نیکو کار را گویند نامیدند بادشاہ داد گر بود مانی چہرہ نگار کہ در
 روزگار شاہ پور خود را پیمہ خواند و ان سیم و سہ بہر بیابانہا و کوہ ہا گر ختہ بود در روزگار
 بہرام پید گشت نخستیں ایں بادشاہ اورا اگر احمی دلاشتے چنانچہ ہمہ پیرویش گرد آمدند
 چوں کردگان ویرا شناخت روزے با ایشان انجمنے ساخت و پیشوایان آئین
 خویش را بنشاندا تا بامانی گفتگو کردہ کجی اندیشہ او بہر کہس آٹھکار شد بادشاہ فرمود
 تا ازاں راہ برگردند مانی و پیروانش بہاز گشتن تن درندادند سر انجام پوست مانی را
 کندہ و بکاہ آگندہ و برد و اوازہ کند شاہ پور آویختند و بسیاری از پیروانش را

و نهال و سداں سخت نڈ پائے تخت در کند تا پور کرد گویند در ششماختن بر جهان
 اسب دارو سحر آنها سرشته نیکو دشت و همیشه میگفت چنانچه مردمان از پزشک
 و دارو ناگزیرند چار پایاں بویره اسب نیز ناچار است زیرا که میبودن راه و کشیدن
 بار گراں و آهنگ دشمن بے یاری ستواں دست ندهد سیال و سه ماه بادشاهی کرد

بهرام

از سخنان اوست سخن نیکوئی تنگ چشمان آنست که امروز نباید خورد تا فردا بکار آید -
 چهل فردا نیز همین را توان گفت این اندیشه مایه بے بهرگی جاویدشان خواهد شد
 بهرام دوم در آنجمن بود پدر را پاسخ گفت که هر کار سے را امروز بفرما گذاری این
 چنین بود زیرا که فردا را کار دیگریت و سود دیگرے دارد هم او فرماید که در هنگام

مہتری و تو انگری پناہ بخدا باید برد و از اوست فرو آمدن ہزار نیک گہ زایش کتر است
از بلند شال یک بدشش -

پنجین بہرام

گویند بادشاہ نیکو روی و خوش خوی بود پدرازی بسیاری دوستیکہ ہا سپردشت نام خوش
براد ہناد گویند پس از پدشش براہنہائی بر رخے از فریب ہندگان کہ گرہاگرد بادشاہان

ہستند آغاز بیدادگری نمود سپاہی وزیر دستان بستوہ آمدہ خوشمتند کہ دست اور از بادشاہی
کو تہا کنند سرانجام نمودید ان باتدر بہرام بر رخے سخنان گفت کہ در دل بادشاہ جائے کرد
پس از ان نیکو کار پتہا و خود ساخت بہشت سال بادشاہی کرد.

ششہین بہرام

سکان شاہ مے نامیکش ازاں رو کہ بروزگار پد فرمانظر مے سیستان بود روزگار
 پادشاہ پیش راسیزدہ سال دالتہ اند و در کند شاہ پور پائے تخت دشت از سخنان اوست
 کسیکہ لبود جہاں دل بند و مانند مردیست نے گیر و کہ از شوہے پیش اند و ختہ دلرد و از
 چشم فرمانبرداری دکشتہ باشد *

هفتمین نرسی

پدر بهرام دوم پس از مرگ برادر بر تخت جهان بانی نشست چون لشکر کننده زندگان
بود بنجیر کانش نامیدند کشور را بچند بخش کرد و هر بخش را به نامی کاروان سپرد و دست
پیشکاران پدر و نیاکان را کوتاه کرد مردمان هنرمند و پاک گهر را بروی کار آورد -

نرسی

زیر درستان را چنان بنو هفت که سپاهی و دیگر پیشه در آن بر برزگواری و سیکدله می شدند -
هفت سال بدو شاهای کرد و از سفنان است - بخشایش در گستر است از اندوختن و کم خواهی

بهتر از تو نگری است و دوستی نیکوتر است از خویشاوندی و فرموده خرد و گونه است نخستین
آنکه چار پائیت و بارگشدد و پس از دو پایانبیکه اند و خسته کنند و از او سودی نبرند.

هشتمین هرمز

پس از پدر جهان بان شد چون پریس بود او را کین تو ز می نامیدند پیشتر
داستان سرایان برانند که با کینه جوئی باد هشت و داد بود پیشتر روزگار خویش
با یادانی ویرانها بسر برده پس از هشت سال پادشاهی چند رنجور گشته گیتی را
پدرود گفت +

هرمز

۲

نہمین شاپور

چوں ہر مژدویکے از ہنوا بگانش آہستہ بُو ستارہ شناسان چہیں پیشین بینی کردند کہ وہ
پسے ناید جہاں گیر شود پس بزرگان کشور افسر خسروی را بالائے سر ہنوا پیش آویختند
و مانند بر تخت نشستند شہر یاران آں روز بازن بادشاہ رفتار کردند تا شاپور جہاں آمد۔
گویند و شش سالگی شبے شاپور ہیا ہری بسیاری شنید مایہ آں ہم ہمہ را پرسید ویرا گفتند۔
کہ چہے است تنگ و گیر و دار از آنست کہ آیندگان دروندگان بسیارند فرماندا تاپے دیگر
سازند کہ راہ آیندگان و روندگان یکے نہا شد بزرگان ایران ازیں فرمان اُمید شان براو

شاپور

بزرگ شد چوں در کودکی این شهر یار تازیان کہ ہم خاک بودند پائے بیاباکی پیش نہادہ برخ
 از کشور ایران را بچنگ آورده متمکاری مینمودند گویند آغاز لشکر کشی وی از شانزده سالگی
 بود و گر وہے برانند ہمیکہ توانست براسب نشیند باشکرانبوہ تازیان را از کشور ایران
 دو اندیدہ آہنگ سرزمین ایشان نمود اجمارا ویران کرد و طامع بزرگویشان را بکشت
 بازماندہ آہنہا را کہ چہار گروہ بودند ہر گروہے را بجائے فرستاد بنی ثعلب بن مہشی
 و بنی تمیم بسوئے عثمان و کرمان بنی حنظلہ بسوئے آہواز و بصرہ چون بیشتر تازیان را
 کہ می آوردند شاہنہائے آہنہا را سوراخ کردہ بیک گشتہ میکشیدند از اں مو شاہپور
 ذوالکثاف خواندند شش دہاریاں اورا ہر وہیہ سپینا گفتند زیرا ہر وہیہ زبان ایشان
 شانہ است گویند روزے عمر پور تمیم کہ پیرے خردمند بود شاہپور را ہدید داندیشہ اورا
 دہ بسیار گشتن تازیان پر سید شاہپور با سخش دادیکے آنکہ پیش ازیں بکشور آمدہ
 ویرانی بسیار کردند دیگر اینکہ ستارہ شناسان گویند پس ازیں نیز بایران دست یابندہ
 عمر و گفت روزیکہ تازیان بپارس آمدند یا اینکہ تو بادشاہ نمودی بیش از اندازہ آہنہا
 بسزا رسانیدی و ستارہ شناسان اگر راست گویند تو امروز نیکوئی کن تا دہ آں روز
 ایشان نیز نیکوئی کنند و اگر دروغ گفتہ اند گشتن این ہمہ بیگناہ سزاوار بزرگی شاہنشہ
 سخا بہد بود شاہپور سخنان اورا پذیرفتہ دست از خون ریختن برداشت و بکشور خویش
 بازگشت بر رخے گفتہ اند کہ گوئندہ این سخن مالک نصر بودہ بیشتر ہنگام بارہو میاں
 و دیگر ہم خاکان در جنگ بود و پیر و زمندے شد مد این راوی پائے تخت کرد و
 ہفتاد سال بادشاہی نمود از سخنان اولت بے آزر مترین مردان آنست کہ گناہے
 کند و در پیش خود ہم شرمندہ نباشد و گوید ہر کہ در بارہ مردماں چیزے مذستہ زبان
 آرد در بارہ ادنیہ زبان چیز میگوتند و ہر کہ باکسے نیکوئی کند و در دانشمندی آنکس نکوشد

سودے ازوئے نبرد چنانچہ در خستے نشان و آب ازوے برگیرد جز بهریم خشک
باری ندیدیم او فرماید برخه از سخنان سودمند تر از بلان است و پارہ زیاں کارتر
از شمشیر *

دہمین اردو شمشیر

کہ زیباش گفتندے برخه گویند برادر مادرش پور دیگران پسر بزرگ ہر خزش
دانند چون پدر و بزرگان کشور و پراشاستہ بادشاہے نے دہشتند دہیم را بر سر مادر
شاہ پور آویختند چون شاہ پور مرد بکشور دست یافت و بسیاری از بزرگان آن
سرزمین را بکشت ناجار بزرگان باہم یک دلہ شدہ بادشاہی ازو گرفتند و بشاہ پور
پسر شاہ پور ازانی دہشتند دہ سال بادشاہی کرد *

اردو شمشیر

۲

یازدہمین شاپور

شاپور پامیش مے نامید نذر دے درخگاہ خود نشسته بود کہ باو تنیدی
وزیدہ ریسما نہا کیختہ شد و چوب چادر بر سر بادشاہ خورد و ازاں زخم جان نبرد بر رخ
گویند چون بیدار گردید و نزدیکانش ریسما ہائے خرگاہ را بریدہ برائے ایں کہ
کشندہ نساختہ نشود در اں زیر یکشتندش پنج سال چہار ماہ کشور را ند +

شاپور

۳

دوازدهمین بهرام

چوں برف گار برادر فرماے کماں بود کرمان شاه مے نامندش چوں بیدادگر
بودش کرایاں برادرش کرده در هنگام گیر و دار تیرے بر گویے بهرام آمده در گذشت
چهارده سال شهر یار بود ..

بهرام
۴۴

سیزدهمین یزدگرد

همدانستان سراپاں برانند که پور بهرام چهارم است بروزگار فرمانفرمائے خویش
بیشتر را به بیدادگری مے پردخت ازاں روز تازیان اورا ایشیم و پارسیان بنزد کرد

مے نامیدند کہ گنہگار را گویند چوں ہمہ روان از دست تو آمدند روزے اسب زیبائے
برائے او آوردند بچکس از چاکراں اور توانائی نزدیکی باں اسب نبود سر انجام یزدگرد خود
نزدیک اسب رفت ہنگامیکہ زمین بر پشتش مے نہاد جُفنتہ برآں بادشاہ درشت خور و
کہ سنینہ او خورد شدہ زندگانی را پذیر و گفت سی سال فرمان روا بود *

یزدگرد

چہار دہمین بہرام

گویند روز روز گیتی آمد پیش یزدگرد اورا بنفحان تازی کہ فرمان دے
در سرزمین تازیان فرمان فرما بود سپردہ در خواست آموز گارش را از دے کرد و نمان

فرمان اور پذیرفتہ بہرام را بکشور خویش آورد ستار استاد یونانی کہ در بنیاد سرالما
و پذیر از دیگران ہمیش بود بساختن کاخ بکند پایہ کہ نشین گاہ شاہزادہ باشد فرمان داد
در اندک روز گارے چند کاخ بساخت یکے خورزنگاہ کہ تازیان آنرا خورنوق خوانند و
دیگرے کہ سہ گنبد تومی در تو بود سہ دیر کہ تازیان سریر خوانند گویند از بامداد تا
پسین پچندیں رنگ در پیش چشم مے آمد بامداد نیکون نیمروز سفید فرود آفتاب

زرد نعمان آن استاد را چندان بخشش کرد کہ گفت اگر بخشش شاہ را بدیں پایہ میستم
کاخ را نیکوتر از این میساختم نعمان از بیم ایکہ برائے دیگرے بہتر سازد وے را از
بام ہماں کاخ بریزد و خست گویند نعمان در انجام کار با دستور خود عددوی
دست از بت پرستی کشیدہ پیرو آئین عیسی شد شاہ زادہ را بہر خود منہ در سپرد
گوشتہ گیر گشت مسند نیز مانند پدر باموز کاری بہرام پرداخت بسیاری از ہنر ہا و دانشہا

بوسے آموخت پس از مردن یزدگرد بزرگان ایران غصے بهرام را مانند پراندیده کرده کسی
 نامی را که از نژاد اردشیر با بکان بود بر تخت نشانند بهرام پس از شنیده این کار بے آسایش
 شده بهرامی مندر پسر نعمان با سپاه فراوان روسے بکشور پدید کرد و چون نزدیک شد
 بزرگان پارس و سے را پیش باز کرده در سزاواری شهر یاری این دو مخمان را ندید سر انجام
 همه بر آن شدند که افسر کیانی را در میان دو شیر گرسنه نهند و هر یک از آن دو بهیم را باید
 بر سر نهید بستم که یکے سر بنگان پارس بود و شیر زیان با بهیم شاهی در آن پهنه آوده
 بهرام بکسرے گفت که پاتے پیش نه و افریتمان او پاسخ داد اکنون کشور در دست من
 است و تو او را خوانی باید تو پاتے پیش نهی شاهزاده روسے بشیران کرد و هر دورا از
 پاتے در آمد و بهیم خسروانی را بر دوشته بر تارک خویش نهاد پس از آن شیر شکاری
 سرکشان پارس بفراوان بهرام کردن نهادند و دست ساگی با دشا ایران شد مندر پسر
 نعمان را با نواز شہتائے خسروانه بکشور خویش باز گردانید و هر چه کشور ایران را بزیاد
 پدرش ویران شده بود آبادان ساخت چندان خوشستن را بر زیر دست پروری داشت
 که پنج شتم کار بکند و تخم نیکو کاری بکاشت و پیوسته میکوشید که پسند مردمان شود پس
 از آسودگی از کار کشور بیشتر روزگار را بخوشگذرانی مے پرداخت بروز کار و سے کار ساز
 و آواز بالا گرفت چنانچه روزے در کشور تمام آوران میگذاشت گروهے را دید گرد آمده و سنا
 و آواز پاتے کو باند و شکفت شده مانه شادمانی بے آهنگ آنها را پرسید پاخش
 گفتند از بهکم مردمان در زیر سانه شاهنشاه آسوده اند و بشادمانی میکوشند هر چه باز
 فراوان جویائے سازنده و خواننده شده ایم نیافته ایم شاه را خوش آمده و دوازده هزار
 خنیاگر از هند بخواست و بهر سوسے کشور خویش بخشے فرستاد این گروه باریخ از ایرانیان
 زن و شوهر شده گویند بازی گران از نژاد ایانند چون شکار کنند گوید بود بهرام گوش

گفتند در توانائی او سخنان بسیار راندند یکے آنکه گویند روزے هنگام پنجشنبه دید بر
 گورے نشسته چنان تیرے بر آنها زد که هر دو را بهم دوخت پیکان بجاک فرو رفت و
 چنان شبنخونی بر سر خاقان که از آب آمویہ گذشته آهنگ ایران داشت آورد و
 پیروز جنگ شد که مایشگفت خردمندان آن روز گارگشت در همان روز کار مهر نرسی
 را بروم فرستاد و این سردار تا استبول پیش رفت و با دوشاه آن کشور را زیر دست کرد که همه
 ساله با جے پائے تخت میفرستاد و بهرام خود آهنگ یمن کرد و از تازیان کشتار بزرگی
 نمود پس آنآں تنها بهندوستان رفت و همه آن سرزمین را بکشت و دغیر بادشاه و انجا
 را بزرگی گرفته به ایران بازگشت سرانجام در پنجشنبه گاه بچاہے دماقتاد گویند بفرمان
 مادرش هر چند آن چاہ را کاویدند از و نشانی نیافتند و بر خے بر آند که در چمن
 مردابی فرو رفت شصت و سه سال بادشاهی کرد از سخنان اوست بخشش اند و غنما
 مایه جاوید ماندن نام است چار چیز است که از چهار چیز ناگزیر است بادشاه از دستوری
 خردمند زن از شوکے اسپ از تازیانه شمشیر لایه دادن +

پانزدہمین یزدگرد

سپاہ دوستش مے نامیدند چوں بر تخت نشست وے نیز نرسی را با لشکر بروم فرستاد
 مانده پدر بان بستاند وے را دو سپر بود کہتر را بیشتر دوست داشت در انجام کار
 انجمنے ساخت و با مردمان چنین گفت اگر چه فیروز سال از ہر ہر فزون است و فیروز
 و بر داری و شایستگی ہر مز بیشتر است انگاه وے را جانشین خویش ساخت و فیروز
 را بفرمان فرماے سیستان روان کرد و بعدہ سال بادشاهی کرد +

یزدگرد

۲

شانزدہمین ہرمز

اورا فرزندے نامیدید پس ازا کہ یزد کرد جہاں را پدر و گفت بفرمان پدر
 ہرمز نگاہبان جہاں شد پس ازاں فیروزہ ہمیں برادرش کہ در سیستان فرمانفرما
 داشت در بدخشان پرتو بادشاہ ہیاتلہ رفت و تہنگاری پدر را بدو وانمود کرد
 کہ فرزند کہتر اجائے نشین خویش ساخت و دست مرا از کشورداری کوتاہ نمود
 خوشنواز بادشاہ ہیاتلہ سی ہزار کس بیاری او فرستادہ ہرمز دست یافت
 و خود جہانمان شد یکسال یا دہائی کرد +

هفت سیمین فیروز

پس از انجام کار هرگز لشکر هیتا که را نوازش بسیار کرده بکشور خویش باز گردانید
 و خود بفرمانفرمائی پرداخت گویند هفت سال چنان خشک سال شد که در رود آموییه و رود
 بغداد نمی آید مانند حشر پهاو کاریز مانا بود شدند و ایران روزگار هیچ گیاه نرسد فیروز
 در آن هفت سال باج از زیر دستستان گرفت و فرستاد با همه کشور روانه نمود و چنان فرمود
 اگر بشنوم که در کده کسی را اگر سنگی بمیرد همه مردمان آن سرزمین را خواهم کشت و خود نیز
 خواسته بسیاری بزرگستان بخش کرد چنانچه گویند در آن هفت سال جز یک تن کسی
 از گرسنگی نمرد گویند پس از هفت سال مردم را روزگار خوشی دست داد و در میان روزگار
 بر خیز از زیر دستستان پادشاه هیتا که بایران آمده فیروز را بر آن دهشتند که بر سر خوشنوا

شہر یلہ آں کشور رود آں بادشاہ از آہنگ فیروز آگاہ شد با سران سپاہش در انجم
کار انجمنے کرد یکے از سرکانش گفت کہ مرادست بریدہ ہر سہ راہ فیروز نشاند کارے
کنم کہ شما از زبان او بر مید چنیس کردند چون بادشاہ ایران بدان سرزمین رسید دست
بریدہ را دید آجا افتادہ و گذارش دے پرسید او در پاسخ گفت کہ من از نزدیکان
خوشنواز بودم چون او را از شہ گاری و جنگ با شہنشاہ خواستم باز دارم با من چنین کرد
شہر یار بگفتہ او فریفتہ شدہ وے را راہ نائی لشکریان کرد سہرنگ سپاہ
پارس را از میان بانی گذارند کہ در آجا آب گیاہ نبود ہمہ شکاریاں از تشنگی و گرسنگی ہمدند باو
پس از سچ فراوان بابرخی از نزدیکانش جاں بدر بردند و کسے نزد خوشنواز فرستاد

از لوگدشت خواست خوشنواز در خواست او را پذیرفتہ وے را بید این باز گردانید فیروز
پس از اندک روز کارے پیمان شکستہ باز بسوئے بدخشان لشکر کشید خوشنواز

باسپاهش ویرایش باز کرده وستان دیگر اندیشید و در میان دو گروه کنده چن
 بکند و از پیش لشکران ایران از گذرگاه های که میان آن کنده ها گذارده بود برگشت
 فیروز با همراہ در پی و ستافت بیابان با بیشتر چاکانش در آن معاکها فروختند
 و سپاه بزرگ بازگشت نمود آنچه در آن سرزمین بود بچنگ آورده و خیرت فیروز را نیز
 دستگیر کردند و یازده سال بادهای کرد +

پیشین پلاش

پس از فیروز بزرگان پارس پلاش که گرانمایه نامیدندش پادشاهی برداشتند
 روزگار شهر یاریش پنج سال و دو ماه بود +

پلاش

نور و همین غباد

چون پلاش بخت نشست غباد برادرش که نیک رانے مے نامندش آهنگ ترکستان
 کرد چون بنیاد بسید در خانه و همقانی فرود آمده دختر او را بزی گرفت و در همان شب
 دختر آبتن شد با مادر غباد به ترکستان رفت چندے دما بخا بسرمه سر انجام بادشاه
 ترکستان سپاهی بهمراهی او کرده بایران بازگشت چون به بنیاد پور رسید و همقان را
 خواست کهستان زن پُرسید فرزندیکه از او بچهاں آمده بود برایش آورده و غباد از
 دیدار آن فرزند شادمان شده نوشیروانش نام نهاد در همان روز یکے از مداین سید
 او را از مردن پلاش و یکدی بزرگان ایران بر بادشاهی و سکه آگاه کرد و غباد آن فرود
 را از بخت بلند این فرسیده دانست روستے بمدا تن نهاد و بدستگیری بزرگان خداوند
 کشور ایران شد بداد و دوشش وزیر دست پروری کوشید پس از ده سال جهانبانی

غباد

کردن مژوک نیشابوری بدان آمده خود را پیغمبر خواند زنان و خواسته مردمان را بر دیگوار
موا دشت و نزویکی بر دختر و دیگر نزد یکجا را نیکو شمرد و مردم را از کشتن و خوردن گوشت
جانوران بازداشت بیشتر تنگدستان را و گرد آمده دست درازی بزنان و انداخته مردمان
کردند چنانچه روزگار و دراز هیچ زانده را پدر آشکار نبود و عباد را نیز فریفته چنانچه هر چه
میخواست میکرد و ز قمار و او پیش بادشاه پسندیده بود گویند چند بار خواست بفرمان
عباد دست درازی بمادر نوشیروان نماید نوشیروان در آن هنگام شش ساله بود از مژوک
خوابها نمود تا ازل اندیشه بازگشت سرانجام بزرگان ایران گرد آمده عباد را گرفته
بزرگان فرستادند و برادرش جاماسب را که نگاری می نمودند بجاماسب و
نشان میداد بر آن شدند که مژوک را بکشند چو پیروش بسیار بودند و بچنگ نیامد
شبه در آنجنه چنین اندیشه کردند که تا عباد در جهان است مژوک را نمی توانست
آورد بهتر آنست تخت عباد را بکشیم پس ازل بنا بودی مژوکیاں پر دایم بادشاه را
خواهر بود که بنیکو روی سر آمد روزگار خویش و باین مژوک همچو باده و شده
هر روزی در میان آنها بود این گفت که آگاه شد باندیشه آزاد کردن عباد افتاد
شبه بزدان رفته از زندانیان دیدار عباد را خواش کرد آن سرنگ شیفته روه
شده در خواست او را پذیرفت آن زن شب را با برادر بر برده بامداد عباد را در جامه
خراب پیچیده بر سر یک از چاکران نهاده از زندان بیرون آورد و بکشور میافکند گریزند
پس از چند روز باسی هر کس ازل مردمان بایران بازگشت جاماسب و بزرگان چو
بربری نمی توانستند بلشکر عباد تشافتند و از او بخش نمیستند و نیز برادر دیگر
را بنزدت و از مژوک و پیروش کناره کرده بایشان دیگر نپردخت چهل و سه سال بادشاهی
کرد و روه را بنیاد بسیار است یک ازل شهر گراں است.

بستین نوشیروان

تانیان کسر او فرنگیان کسروی مے نامیدش و بلندی پائے ویرایش از امید
 همه دستان سرایان فرنگ این شهر یار بسیار ستوده و بزرگوری او سخنها گفته اند
 یکے از فرنگیان پس از ستایش پیشمار چنین نگاشته که منمے تو انیم بنوسیم تا بچہ پائے نوشیروان
 داد کرد ازادی خواه و برادر جو بود گوئند در دم مرگ عباد باند ز نوشیروان گفت اسو فرزند
 ترا شکست بنیم ازینکہ ہمہ رفتار ہائے شایستہ در تو هست و بسیار دلگرا نم ازینکہ بامردان
 بسختی و فراق مالی میکنی و این را ہم نے خواہم کہ برائے خواہش دیگران از اندیشہ خود
 بگذری و خواہش من آنست کہ در بارہ ہمسران خویش اندیشہ نیکو نمائی زیرا کہ بگمانی
 بیشتر ہنگام راہ رست را کج و کار ہائے نیکو را نیکند و پیش رو و بگفتہ عباد پس از
 مرگ وے بزرگ مغان نوشیروان را بہ بادشاہی خواند وے را پاسخ گفت کہ من این کار

نوشیروان

رانے تو اتم کرد انان روئے کہ بیشتر مردان ناشایسته کار گذارند و مے باید یا بسیاری از
 خانه داد بادی کرد و ای اندیشه نه در گوهر و نه در سرشت من است سر انجام بزرگان گفتگوی
 بسیار ناچارش کردند تا زیر بار بادشاهی رفت پس بهر کشور به پنهان و آشکار یکجا
 روانه ساخت یکے برائے اینکہ دادگری و میدادگری فرمانفرمایاں را هویدا نماید دیگر اینکہ
 ہر جاد انشوریت برائے کنکاش کشور داری بدگاہ آرد گویند شبے در خواب دید
 خواب کے جام باد وے را گرفته بنوشید و بر جائے بادشاہ بر تخت نشست دانشوران
 از پیش بینی آں کار در گفت شنید آں شہر یار یکے از چاکران در گاہ کہ آزاد سرو
 نام داشت فرمان داد کہ در کشور با گردش کند تا خردمندیکہ آں خواب را پیش بینی تواند کرد
 بچنگ آرد وے نیز در ہمہ کشور جستجوئے خردمندان میکرد تا در خراسان بدان شہر می رسید
 کہ سہ شاگرد داشت یکے از انہا بزرگ مہر مے نامیدند چوں داستان خواب شنیدند
 بزرگ مہر گفت اگر پیش بادشاہ روم آں پنهانی را آشکار کنم آزاد سرو او را نزد شاہ آورد بزرگ
 مہر بان شہر یار گفت جولے بجائے زنان در اندرون شاہی است اگر فرمان دہید کہ ہمہ بان
 از پیش من گذرند وے را بشاہ تمام چوں جنس کردند زن بلند بالاے دیدند از بیم جان
 چنان مے لرزد کہ آواز استخوانہایش شنیدہ مے شود بزرگ مہر وے را گرفتہ پرست
 شاہ داد پس از جستجو نہتند کہ یکے کنیزان را باوے مہرے بودہ در پنهانی بایں جامہ
 نگہداشتہ بود بادشاہ ہر دور را بسرا ساید با داد بزرگ مہر و دیگر دانشوران را بخواند
 و گفت کار بزرگی بکردن گرفتہ و از شما در این کاریاری میخواستہم بگوئید چہ کنم کہ آسایش
 خویش آسودگی زیر و شان در او باشد ہر یک سخنے را ندند سر انجام بزرگ مہر گفت بدوازہ
 گفتار نیکو آسپہ خواہش بادشاہ است برائے داد گستری با انجام خواہیم رسانید سختی خوش
 داری از مہر و زری و خشم و خود خواہی و قوم راست گوئی و درست رفتاری بردمان

ونگاهداشتن پیمانها سے خود و پاداشی در آئین بایکدیگر دستیم خوشنود کردن مردمان
 خود من و بکار بردن اندر ما سے ایشان در همه کار با چهارم گرامی داشتند خردندان
 و خانوادہ بے بزرگ و نویندگان ہر یک را چنانچہ پایہ پایہ آنها است پنجم برآمدگری
 و بیدادگری مردمان ترادی بند و خود نگہبان آنها باش و ہر یک را بکار نیکشان یا بد بسزا
 رساں ششم در کار زندانیان کوشش نمانگہکاراں را بسزا رساں و کسانیکہ شایستہ
 بنخواستند آزاد فرما ہفتیم باری کن بازگاہاں را کہ ماہ آبادانی کشورند ہشتم زبیر
 را باندازہ گناہ ایشان بازخواست نہا باید کسے باندازہ پایہ او رفتار فرما ہنم دل خوش نما
 لشکریاں و آل کسانیکہ برائے جنگ مسکارند و ہم گرامی امید از فرزندان و خانوادہ و
 نزدیکان آنها را و آنچه در بایست دارند برائے ایشان آمادہ ساز یا زوہمیں گفتگاہ
 در پنهانی با کسانیکہ از کار کشور آگاہند و وار و ہمیں ہمیشہ نگاہاں باشد در کار دستور
 و چاکران و گماشتگان خود پس نوشیروان این گفتار را تاب و زور فرشت و ہمیشہ میگفت
 کہ اینہا پنج دانش فرماں فرمایست پس از آن بزرگ مہر را بدیگر دستوران برتری داد
 وے را دستور بزرگ و نگہبان کشور فرمود نخستیں کاریکہ آل بادشاہ کرد این بود کہ چند
 مزدک و مزدکیاں را بنوخت و پس از آن بگماشتگان خود کہ در ہر کشورے فرماں دانی
 داشتند نوشت و روزے را پیمان نہاد کہ ہر چہ از مزدکیاں یا بند از پائے در آرند
 خود نیز در ہماں روز مزدک و مزدکیان کہ در پائے تخت بنگاہ داشتند بہمانی خواست
 در باغے نزدیک سر رائے بادشاہ چاہ ہا کندہ سالارہاں فرمود کہ ایشان را گروہ گروہ در
 باغ یہ بہانہ خوراک سزنگول کنند چنانچہ گوئید در یک روز از مزدکیاں ہشتاد ہزار کس بکشتند
 سر انجام نوشیروان از بیم اینکہ مبادا ہمہ مردمان کشتہ شوند باز ماندگان آنها را بخشید
 و خواستہ مردمان کہ در نزد آنال بود گرفتہ بخداوندان بخشیں آنها داد و اگر کسے از آنها

بجائمانندہ بود بر بنیاد سرامیکه از بیداد مردگیاں ویران گشته بکار بزدن پس از اینچنین
 آسایش کشور لشکر بکابل و آں سوئے رود آمو کی کشید و گردہ ہیالک را در زیر فرمان
 آورد چوں روزگار بیکه نوشیرواں بکار آبادی کشور مے پرداخت فرمان فرمائے ترگا
 بخارا و فرغانه که بدست ایرانیاں بود بچنگ آورد نوشیرواں سپر خود ہر مزل بکار زار
 ترکان فرستاد آں بادشاہ کشور بآئے گرفته را داگذاشته از بیم ایرانیاں بالشکریانش
 بکشور بآئے دور دست خویش گریختہ ہفرستادہ و پیشکش آشتی برآں شد کہ تا فرغانه
 ایرانیاں را باشد و در ہماں روزگار نیز لشکر ہمد آں بفرمان بادشاہ روم بکشور تازیانہ
 کہ فوتمی بہ نوشیرواں میگردند لشکر کشید بر خے از آنہا را گشتہ شتر و سب و خواستہا سحر
 بسیار برداشتہ باز گشت نمودند فرمان فرمائے آبخا نوشیرواں را ازیں کار آگاہ کرد -
 شہنشاہ چوں بشہر یار روم آشتی بود با و نوشت کہ سردار لشکر خود را گوشمالی دہد آنچه از
 خواستہ زبان بروہ اند باز پس دہند و برائے خون مردمان و ویرانی کشور از روم سیم تان
 تاوان نیز بآہنا ارزانی دارند شہر یار روم نامہ نوشیرواں را ہیچ نشمردایں رفتار ناشایستہ
 بادشاہ ایران را بر بنداشت کہ بنودی بالش کوخاک رومیاں کہ در ہمسایگی بود خود را
 رسانید بر خے از شہر بآئے آنہا را بچنگ آورد گویند مہنگامیکہ انتاکیہ را گرفت آفت
 نیکی آں شہر پسند وے اقتاد فرمان داد نزدیکی ملائین مانند آن شہر مے ساختند
 و روم سیمیش نام کرد چنان ایں دو شہر بیکدیگر مانند بود کہ در مہنگامیکہ مردمان انتاکیہ را
 درآں سرزمین آورد آں گروہ بدم دروازہ کہ رسیدند بے را ہمنائی راہ خانہ خویش
 پیش گرفتہ میفرستند گویند چیزیکہ شہر تو کم داشت درختے بود کہ در انتاکیہ پیش حسانہ
 کار مے بود بادشاہ روم پس ازیں نہ بروستی نوشیرواں بیکہا با پیشکشہائے شایستہ
 فرستادہ خواہش آشتی نمود شہنشاہ بدیں پیمانہ پذیرفتہ کہ روم سیم بسیاری بپادشہ

ایں بڑہ دہند تاویر اینہا سہ تازیان باں درو سیم آباو شود و آنچه لشکر این پارس از
 رومیان گرفتہ ایرانیان را باشد و در آنجا دختر نکور وے از شاہزادگان کہ آئین صبی
 داشت ہنری گرفت وے پسرے آورد نوشتہ او دش نام نہاد پسر کیش مادر گردید
 ہر چند نوشیرواں درخواست کرد کہ ازاں کیش باز گردد پسر نہ پذیرفت اورا در کاخے
 کردارہ آمد و شد براو بست پس از چندے بروے بہا مادران نہاد و در آنجا رنجور
 شد پسر گمان برد کہ روزگار پدر بسر آمدہ ازاں کاخ بیرون شدہ گروہے انہوہ بویژہ
 ترسیایں را گرد آورد و وزیر بسیار بخش کرد فرمانمایان خورستان و پارس را
 در زندان گذاشت و زندانیان را آزادی بخشید نوشیرواں پس از شنیدن ہر ام
 بر زمین پیشکار خود نوشت کہ نوشتہ او اگر از کردہ خود پشیمان شود و بکاخے کہ اندر
 بود برگردد و شورش کنندگان را بکشہ بخشیدہ خواہد شد و گرنہ آہنگ او کن اگر در
 کار زندہ بچنگ آید رنجے با و مرسان مانند پیش در کاخیکہ بود نگاہارش رام بر زمین بفرمان
 بادشاہ روئے نوشتہ او کرد در آن کارزار شاہزادہ میتھی از پائے درآمد و گردید گاش
 پر لگندہ شدند سردار بابلین وے آمدہ از و پسید کہ از رویش چیت گفت پس از مرگ
 پیکرش بہادر دہند تا مانند ترسیایں بجاکش سپارد پس از ہشتن نوشیرواں پیشتر کعبہ کاوی
 بیدادگری زیر دستان میکرد و مانہ ایں کارگوئید آں شد کہ روزے موبد موبدان گفت
 کہ از سوئے ترکستان شغال سیارے مے بینم کہ بایران مے آید در پاسخ شاہ گفت
 کہ جانوران مردار خوار در کشورے آئند کہ از بیداد مردمش مے میرند ایں سخن شاہ را
 بر انداشت کہ روز بروز پنج شتر گاراں را بر کند چہا پتہ در آنجہا ہنوز گفتگو و دادگری
 اوہست بابجے کہ از زیر دستان میگرفتند بسیارے از انہا را بخشید کہ سیکہ سالساں
 کم از میت و بیش از پنجاہ بود چاکری نمیگفت زیر دستان را در دم تنگی تخم و کاو میداد

لشکریاں ہمارے ہنگام چاکری باندازہ گوشہ نشین میفرمود ہمیں رفتار پسندیدہ کشور
 غیش را چہاں بزرگ کرد کہ گویند بریں کشورش تا دریائے ماہندران خاور ہندوستان
 فروزین مصر و دریائے سرخ با تخریرات و واپس پیمبران در روزگار و بے بجا
 آمد و فرمایند زائیدہ شدم در روزگار خسرو دادگر و این نازش بر بزرگی این شہر یار گویا
 بزرگ است گویند در بارگاہ او چار تخت زمینگذاشتند برائے بزرگ ہر دو نماز و تہ
 روم خاقان چین و بادشاہ خوارزم از سخنان نوشیروان است بادشاہی باشد کہ است
 و لشکر باند و ختہ بلج و بلج از آبادانی و آبادانی از داد گریست نیز گوید روز باد و خواب
 نیکو است در روز بلدان باد و نوشی و روز بزرگ باب و روز خاقان بکار ما کسے باستی
 پر و ختن فرومایہ فرومایگان چوں برتری یا بندستم بزرگ زادگان کنند و فرمود بدختم
 نوشتند اگر چہ ہر چہ در پیش فرستادیم مارا بکار است و نزد کسے است کہ در پادشاهی او
 توانائی دارد و تامن زندہ بودم خداوند کہ ہمہ بندگانش از من بہرہ در بودند انکوں
 کہ در ہنگام مرگ تنگدستی از روزگار است این سخنان دیوار نوشتہ شستم
 تا اگر کسے بدختم من آید این اندرز با بخواند پس از من ہم از گفتہائے من بہرہ برد و
 این سخنان پائے مرداں کس است و میفرماید تا روز و شب آیندہ دروندہ است از
 کہ دش کار ہا در گفت و گو گفت چہ امروم پیشانی خوردند از چیزیکہ یکبار پیشانی خوردہ
 باشند و نیز فرمودہ چہ آسودہ سپہ کیکہ با پادشاہ آشنائی دارد و گفت زندہ نشمر
 خویش را کیکہ زندگانی بکام او نباشد دشمن خویش شمار کسی را کہ جو نامردی خود در
 اندام روان داند و دوست پندار کسے را کہ دشمن دستان تو باشد و با مردم بے ہنر
 دوستی مکن کہ بے ہنر دوستی و دشمنی را نشاید بہر بہر از نادانیکہ خویش را دانا شمرد و فرمود
 داد از خوشیتن بدہ تا از داورسی بے نیاز باشی راست گو اگر چہ تلخ باشد دیگر گفت اگر

خواهی راز تو دشمن ندانیش و دست گوسه و میفرماید خورده بین بزرگ زیان است
مردمان بیه باید رازنده نشمرد اگر خواهی که بے رنج تو انگر باشی پسد کار باش هم او
فرماید مرگ بهتر از نیاز به همسران خویش و بزرگی مردن به که بنان فرومایگان سیر شدن هر
اندیشه که به تو رسید بخت پیمانان استوار مباحش و بر استواران مستی منما دیگر بخویشان
کم از خود نیازمند بودن رنجی است و بزرگ چنانچه سبب مردن بهتر است که از کشتی پا
ز نهار خوشستن و گنهگار فروتن به از نیکو کار کشش ناهست کیسه از کهنتری به هتری
رسیده باشد و سبب بهما چشم کهنتری بیند و بے شرمی ازاں بهتر بود کسی چیز
ندانند بخود بند و فرقیته کسی است که یافته بنایافته دهد و فرومایه کسی است که مردمان
را بر او خواجه آفتد و او را توانائی بر آمدن آں باشد و نکند میفرماید هر چند کسی هنرمند
باشد اگر او را خود نباشد هنرش دشمن او شود و هر که را کردش روزگار دانا نکند رنج دانا
در آموز کاری او بیوده خواهد بود هم فرماید بدگویی مردمان مباحش تا بدگویی تو نکند و
آنچه برود زان تا از رنج دور باشی آرم همیشه کن تا با بروی باشی کار ناکرده کرده مشمار
آنچه نهاده بر مدار پرده کس مر تا پرده نوند و ند پس کس خشت تاپس تو نهند
بخویش خویش کار کن تا پیشانی تیری بے آزار باش تا بے بیم باشی بگفته خود کار کن تا
بگفته تو کار کنند و نزد بیخود نهان خویش آشکارا کن تا ستوده مردمان باشی چناندار
باش تا جوان مردترین مردمان باشی آزار دل بیرون کن تا در شمار آزار دکان باشی زبردست
را نیکو دار تا داوگرت خواند بهت گو باش تا از بدگویی مردمان دور باشی سخن بر خویشان
مردمان لان تا در هر طری جائے بگفته باشی با نادانان بیکار کن تا رنج فراوان ز بهیمنی
از مردمان در هیچ مدار تا بهترین مردمان باشی کوتاه دست باش تا زبانت دراز باشد روزگار
تا بدشا همیشه چهل و هشت سال بود *

بیست و یکمین ہرمز

چوں مادرش از شاہ زادگان توران بود نوشیروان برادران بزرگش برتری دادہ
 بجائے نشینی خویش برگزید و در نخست نیکو کاری پیشینہا و خود ساخت و ہر یک از چارکن
 نوشیروان را در جائے خویش نگاہداری مے نمود و ہمیشہ میگفت پدر مردم را بہ ازما مے
 قناعت چندے نگذشت کہ بدکاری پیش گرفت برخے از بزرگان کشور را بکشت باز نہا
 بزرگان پارس از دے رو گرداں شدند چوں ایں داستان بگوش مردمان دور و نزدیک
 رسید شہر یاران ہمسایہ اندیشہ کشور ایران کردہ رومے ہاں سوئے نمودند یکے انا ہنہا
 فرمانروائے روم بود ہشتاد ہزار کس آہنگ ایران کردن او ایں بود کہ اگر کشورے کہ
 نوشیروان از ما گرفتہ ہرمز پس دہد باز کہ دم چرکمان تا میان آفد آبادگان آمدہ از من یا

تاراج کردند و شاهزاده تازی که عباس احوال و عمر ارزق باشند بکنار فرات
آمده دست تاراج برکشادند بادشاه ترکان که برادر مادر هرز بود نیز بالشکے ابنوه از
رود امویہ گذشتہ ہرات و بادخیز را لشکر گاہ ساخت فرستادہ نزد ہرگز فرستادہ کہ پلہا
بسا درواہ مارہست کن کہ اندیشہ روم دارم ہرگز در آندم دانست کہ در کشتن بزرگان
لشکر و پیرانی کشور چہاں بخودی کردہ با باز ماندگان و دانشمندان دریں کار را بخمن کردہ
یکے از دانشوران ازاں میان گفت فرمانرواے کشورے کہ نوشیرواں از او گرفته
پس میخاہد با و ما گذارد تا باز گردد و مردمان چرخس باندیشہ راہ زنی بکشور ما پائے
نہادہ اند اگر با ذرا آبا و گانیای پیام کنیم کہ ہمہ کس بجنگ آہنہا بخیزند دزدان بجنگند و
چیز ماے بجنگ آوردہ را برداشتہ بگیرند تازیان را نیز بہ پیام و فرستادہ ازیں اندیشہ
باز گردانیم پس کیسکہ جز بجنگ آوردن ایران اندیشہ ندارد و بادشاه ترکان است کہ
کہن دشمن ماست پس باید ہر چہ داریم دریں کار گذاریم تا ایں دشمن بزرگ را از پیش
بر داریم ہرگز سخنان وے پذیرفت بہرام چوہیں کہ یکے از سپہدان و بزرگان دکان
وے بود بیکدی دستوران کشور بزم بادشاه ترکان فرستاد بہرام بترکان دست
یافتہ بادشاہ و ایشان را بکشت و پسروے ساوہ شاد را دستگیر کردہ با خواستہ بسیار
بعد ازاں فرستاد ہرگز ایں کار بزرگ شمردہ بہرام را ستایش نمودیکے از دستوران کہ با بہرام
و دشمنی دہشت بادشاہ را با سخن فریب آمیز بہ بہرام خشمگین ساخت ہرگز پالہنگ و دو
کی بہ نزد بہرام فرستاد سپہسالار پالہنگ را بہ گردن و دو کرا در پیش رو نہادہ سپاہ
را بار داد و شششاہ را بسردان نمود شکر یاں ازیں رفتار آزدو گشتہ بکین ہرگز
با و یکدلہ شدند بہرام نخستیں فریبے کہ بکار برد ایں بود زر بسیار می بنام خسرو کہ پسر
ہرگز بود کرد و ہمہ کشور فرستاد و پدر را بہ پسر بگمان نمود و پسر نیز از پدر بترسید و با ذرا

آباد کان گرخت پس ازاں ہرگز پند و پیر و بستم کہ ہمدان مادر پرویز بودند در زندان
 بگریختند و بادگیراں ہمدست شدہ شاہ را ندینا ساختند پرویز پس از شنیدن بخت گاہ
 نوشیروان آمدہ دیہیم بر سر نہاد و از پدر پوش خواست و باد و نمود کرد کہ ازاں
 کار خستہ و نیست پس پدر گفت اگر چنین است داد مرا از کسانیکہ در این کار ہمدست
 بودند بستان خسرو گفت پس از انجام کار بہرام چو بیس چنار کنم پرویز لشکر
 آراستہ در کنار رود نہروان پس از چند رزم با بہرام ہوتے روم گرخت پند و پیر و
 بستم ہمدان آمدہ ہرگز را برزہ کمان از میان برداشتند پس ازاں رو بہ راہ نہاد
 بخسرو پیوستند چوں بستانوں رسیدند شہر یار آتجا ویزا گرامیداشت و دختر خویش
 مریم را بوسے زنی داد و باشکر بسیار اورا از راہ آذنا بادگان بایران فرستاد بہرام نیز
 تا آذنا بادگان دے را پیش باز نمود سہ ترک رزم جواز سپاہ بہرام آمدہ دراکل پہنہ پرویز
 را بکار زار خویش خواندند و سہ روتے بدیشان آوردہ یک یک را از پاتے در آورد
 پس ازاں دلاوری ہر دو لشکر دشگفت شدند و بر رخے از سپاہیان بہرام رومی ہاوشاہ
 کردہ پوزش خواستند ناچار بہرام بگریخت و بہرستان رفت و تادم مرگ در آنجا
 زلیست ہر مژدہ و دوزدہ سال بادشاہی کرد +

بیست و دومین خسرو

پس از انجام کار بہرام چو بہن بر آونگ بادشاہی نشست بناتوس سپاہ روم
 بخشہا سے بزرگ کردہ دلخوش باز گردانید و از آن روتے کہ ہرگز در دم مرگ خواہش
 کردہ بود پند و پیر و بستم را بگشت پس از چندے رومیان بر بادشاہ خود شوریدند و
 اورا ببناتوس پیشکش کشیدند و پسر کو عکس سپادشاہ ایران پناہ آورد و چوں آن شہر یار

پاس نیکی پدرش را داشت سپاهی انبوه بآنگاه سردار همراه و سوار فرستاد و بر رومیان پیروز شدند و تا استمبول ایشان را دوانیدند و در آن شهر ویرانی فراوان کردند - و کوشش آنها بجای نرسید رومیان پسر پادشاه بر آس شهر یاری نگزیدند پس از بازگشت لشکر ایران حرقیل پادشاه خویش کردند و لشکر کشیده آهنگ ایران نمود پرویز یکم از سپهسالاران خود را دوازده هزار مرد بزم او فرستاد سپاه و روم

برای ایرانیان پیروزی یافت و شش هزار کس از ایشان بکشت پیروز پادشاه بود
کام پرست و خوشگذران که در استان جشن او با زنان و پسران و شکر در ناگاه
چامه سراها را پیدا است سرانجام بندگان ایران را و شوریدند و در زندانش کردند

و پادشاهی فرزندش شرویه یکد که کشتند به پیمانیکه پرویز را از زندگی نومیدند سازد
 نخست شیرویه باین کار تن در نمیداد سرانجام مهر پسر مزبور مردان شاه را
 که خسرو پسر او را کشته بود بانجام این کار فرستادند چون شاه او را دید دانست بچه کار
 آمد و گفت بیا که من پدر تو را کشته ام و هر کس کشته پدر را از شر او نخواهد بود آنگاه
 پسر مردان شاه خسرو را بکشت و بنزد شیرویه بازگشت از بیخبری گفتگو کرد میان
 او و خسرو که کشته بود برائے دے داستان غوغا شیرویه پس از بدختمه بردن پرویز
 پسر مردان شاه را بکشت و گفت پدرم راست گفته هر کس کشته پدر را نکشد از شر او
 نیست سی و هشت سال پادشاهی کرد.

بیست و سیمین شیرویه

پسر پرویز نامش عجماد بود چون دهم خسروی بر سر نهاد در نگهداری لشکر

و آسایش زیر دستان نبردخت و ستیگاری پیشه کرد چنانچه گویند پانزده برادر خود را بکشت و
 خواست باذن پدر خویش شیرین ویرانخت بآئیندواری کامروائی بفریفت و بدختر
 خسرو قنات زهره خورد و گیتی را پدر و گفت گویند چون شیر و به دست خود را آلوده
 بخون برادران ساخت و خواهرش از مریدخت و پورا مدخت ادا دیده زبان
 به بدگویشش کشودند که شرم نکردی و خون پدر و پانزده برادر را برآساید و شاه
 بر تختی زود باشد که پدر و دگوار و اگر ترا بسزا رساند شیر و به پس از شنیدن این سخنان
 دیهیم بر زمین زد و بگریست و چنداں اندوه ناک شد که مرگ دهنش گرفت بیست و دو
 سال زندگی کرد و هفت ماه فراوان برآند *

بیست و چهارمین اردشیر

شیر و به کوخیش نیز گفتند در هفت سالگی بجای پدرشست و یک از بزرگان ایران بنام

او فرما نغمائی کشور میکرد و چون شهر آزاد که سروا ایران بود و دزدی کی خاک و موم بار بستن شد
 حے پر دخت ازین کارا گاهی به بهانه اینکه چربی کنکاش من کودکی را بهادشای برگزیده اند سپاه
 بدان کشیده اردو شیر را بگشت روزگار بادشای پس شهر یار غور و سال را شش ماه نوشته اند +

بیست و پنجمین شهر آزاد

پس از گشتن اردو شیر برادنگ شهر دیری پاسے نهاد و چون نژادش بیادستان پیش نرسید
 بزرگان از برتری او ننگ داشتند سر انجام تبه برادر از سپاهیان آخو در بخاری او را با تیغ
 و نیزه از پاسے درآوردند پیش از چهل روز شش در زیر آفسر نماند +

شهر آزاد

بسیست و ششین پوراندخت

پس از انجام کار شهر آزاد بزرگان ایران یکدل شده پوراندخت خواهرش و پادشاهی کشور
گزیدند و او با مردم نیکی کرده مردمان بهمه کار رسیدگی و دشت بزرگان را بهادگری و بخشش پشت
نمودش ماه کشور داری کرد.

پوراندخت

بسیست و هفتین آذر میت

خواهرش و پادشاهی زیاده و دشت بزرگان را بهادگری و بخشش پشت
نمودش ماه کشور داری کرد. و دشت بزرگان را بهادگری و بخشش پشت
نمودش ماه کشور داری کرد. و دشت بزرگان را بهادگری و بخشش پشت
نمودش ماه کشور داری کرد.

سپهسالار را با ماسریم آغوشی است شبی شایسته در جای نهفته متابد تا کام می دهم آن کم پست
به نوید بادشاه بد آنجاستافت سر کرده پاسبانان افروان شهر یار میانه سر و تن او دوری انداخت
چون پسرش در خراسان ازین استان آگاهی یافت لشکر کشیده بر این نشتافت و بر کندی خست و دست
یافته او را بخون خوامی پدر بگشت آذر میخت چهار ماه بادشاهی کرد *

آذر میخت

بیت و ششمین فرسخ زاد

پور خسرو و پیرگزیده اش خواندند پس از شور شهائے پے در پے که در این سالها روئی
داد و بندگان پارس بجستجوئے باز ماندگان شهر یاران پیش شتافتند سر انجام آگاه شدند
که در نزدیکی خاک و دم کی از فرزندان پرویز از ترس شیر و پیر گریخته است کس فرستاده او را

ببادشاهی خوانند و سوار رنگ فرماں فرماید پس از یکماه پستیاری یکے از
بندگانش زهر نوشید و لمرد *

فرخ زاد

بیت نهین یزدگرد

گویند خسرو پریز از ستاره شناسان شنیده بود که سیکه از نژاد او کشور ایران را
از دست دهد و بیگانگان بروزگار او برپایست یابند فرزندانش خویش را در سرک
کرده از نزدیکی زنان باز داشت شهر یاپور خسرو پس از چند سیه بسیار بی رحمی زنان خواهرش
کرده و در پنهانی از شیرین چاره جست و سیه زنانه بزرگ زادگان پارس را جاسر وانه

پوشیدہ پہ بھانہ تر و شہر یار فرستاد پس از نزوی کی آن زن پیر و کرد آ بستی شد و یزید

یزدگرد

چوں یزدگرد پنج سالگی رسید روزے خسرو اورادیدہ از خراش پرسید گفتند پوشہ بیا
است فرمود بر ہنر اف ساختند و آن نشانہ بدی را کہ ستارہ شناسان گفتہ بودند در
زائچہ کشیدند بگشتنش فرمان داد و شیریں اہر از کار باز داشت پس فرمود دوشش
کنند تا دیدہ ام بدید از دستش نیفتد یزدگرد را بہ یکے از شہر ہائے دور فرستاد و بر سنے
بر آمدند کہ دائہ یزدگرد از ہیچ شیر و پے اہر با پارسی برد و در آن کشور پرورش یافت بارے
پس از مگر فرخ را و چندگان پارس از دستان یزدگرد آگاہی یافتہ وے را بہ بادشاہی

خواندند و چوں سال ہا تازیان از ہر کنارہ بایران رخنہ کردہ و چندیں بار بار ایرانیاں
 شکست دادہ کاریز گرد و بالا گرفت سعد پور و قاص بفران محمد قادسیہ را لشکر گاہ
 ساخت یزد گرد و در ششم فرخ را بہ جنگ ایشان گماشت پس از سہ روز جنگ ششم
 کشتہ شد یزد گرد و در نہاوندہ از این شکست آگاہ گشتہ بہ نیزنگ ہا مویہ کہ کار گزار
 او بود و از دے یم داشت با سپہاں گرختہ - خاقان ترکستان و بادشاہ ہیاتکہ
 آہنگ گرفتند وے گردید یزد گرد پے در پے کہ سختہ در نزدیکی مرد با سیایان پناہ
 بُرد آسیابان با تہذیبور جائہ اورا از زندگی نومید ساخت - بیست سال بادشاہی
 کرد چار سال آسودہ و شانزدہ سال در جنگ و گریز یزد گرد و اسپین پاشا ہان
 ساسانیان است ۔

تمام شد

بقلم فقیر و غریب رقم

CALL No. { ۹۲. ACC. NO. ۷۱۸۹

AUTHOR جلال پور قاجار

TITLE

Class No. ۹۲. Acc. No. ۷۱۸۹

Book No. ۳۹۷

Author جلال پور قاجار

Title نامہ خسروان

Borrower's No.	Issue Date	Borrower's No.	Issue Date

MAULANA AZAD LIBRARY

ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

